

MAMA CASH

jaarverslag 1994 - 1995

MAMA CASH

jaarverslag 1994 - 1995

Uitgave:

Stichting Mama Cash

Postbus 15.686

1001 ND Amsterdam

tel. 31-20-6893634

fax 31-20-6834647

e-mail: mamacash@mamacash.nl

postbank: 6037738

bank: MeesPierson, Amsterdam rek.no. 21.30.00.555

Vormgeving:

DAV Studio - Fenna Westerdiep bNO Amsterdam.

Liedwien Richards.

Druk:

Drukkerij Stolwijk

INLEIDING

Mama Cash is het enige financieringsfonds in Nederland dat zich specifiek richt op verandering en verbetering van de positie van vrouwen.

Mama Cash is op drie terreinen werkzaam:

- ze stimuleert de economische onafhankelijkheid van vrouwen in Nederland door het verstrekken van borgstellingen aan vrouwelijke ondernemers die een kleinschalig bedrijf willen opzetten;

- ze geeft subsidies en leningen aan maatschappelijk vernieuwende en culturele vrouwenprojecten in Nederland;

- ze geeft subsidies aan vrouwengroepen in het Zuiden (de Derde Wereld) die zich inzetten voor maatschappelijke verandering en positieverbetering van vrouwen. Vanaf 1996 werkt Mama Cash ook in Centraal- en Midden-Europa.

Mama Cash geeft financiële steun aan initiatieven van vrouwen die de wereld willen veranderen. Dat doet Mama Cash sinds 1983. Op bescheiden schaal, maar doelgericht en met een groot uitstralingseffect.

'de vrouwen van Mama Cash'

*staand v.l.n.r.: Patti Slegers (C), Edith de Jong (GF), Armelle Desmarchelier (FW),
Nassrin Savalooni (GF), Carla Aalse (Z), Marjan Sax (Z), Carla Brünott (Z), Febe Deug (Z),
Hansje Verbeek (FW), Mariken Ligtvoet (FW), Will Janssen (Proj.Manag.),
Tonny Robben (GF), Lidy van Veen (Coörd.), Greet v.d.Kaap (C),
Monique v.d. Burg (GF), Laura Klein (Comm.), Louise van Deth (C).
zittend v.l.n.r.: Lida v.d. Broek (Z), Carine v.d. Brink (GF),
Wenda Tijsen (GF), Oshadi Mangena (Z), Lin Lap (Z).
niet op de foto staan: Joyce Bottse (GF), Jos Esajas (Proj.Manag.), Carly Everaert (C),
Leila Jaffar (C), Dorelies Kraakman (C), Lilianne Ploumen (FW).*

GF=Garantiefonds, C=Cultuurfonds, Z=Zuidenfonds, FW=Fondsenwerving

Mama Cash is het enige onafhankelijke financieringsfonds in Nederland specifiek voor vrouwen. Mama Cash zet zich in voor een wereld waarin alle vormen van uitbuiting van mens en natuur zijn uitgebannen. Ze streeft naar een duurzame samenleving waarin talenten van vrouwen en mannen tot hun recht komen en gelijk worden gewaardeerd. De vanzelfsprekendheid waarmee 'het mannelijke', 'het witte, westerse' en 'het heteroseksuele' de norm is, moet veranderen. Jaarlijks steunt Mama Cash zo'n 200 projecten en bedrijven van vrouwen(groepen) met subsidies, leningen en garanties, in Nederland en in het Zuiden (de Derde Wereld).

Bovendien zet Mama Cash zich in om meer ruimte voor vrouwen te creëren in het mannenbolwerk bij uitstek, de financiële wereld. Meer zeggenschap van vrouwen over geld, en een andere, op mensen gerichte economie, hoort bij de doelen van Mama Cash.

Maatschappelijke ontwikkelingen

De vrouwenbeweging in Nederland heeft de afgelopen vijftientig jaar grote successen geboekt. Er is sprake van een mentaliteitsverandering waarbij vrouwen en mannen onderdrukkende tradities geleidelijk ter zijde schuiven. Er bestaat een grotere vanzelfsprekendheid ten aanzien van bijvoorbeeld vrouwelijke politici, vrouwen in technische beroepen of mannelijke verpleegkundigen. Anderzijds is er ook sprake van ontkenning van structurele problemen die nog steeds niet zijn opgelost. Hardnekkige struikelblokken blijven de ongelijkwaardige verhoudingen op de arbeidsmarkt: vrouwen verdienen nog steeds maar 64% van wat mannen verdienen, zijn slecht vertegenwoordigd in leidinggevende functies en werken veel meer dan mannen in deeltijd en dus met minder toekomst-kansen. Daarnaast blijft de ongelijke verdeling van wat tegenwoordig de 'zorgtaken' heet, een steen des aanstoots voor de voorvechters van een gelijkwaardige maatschappelijke orde. Hoewel er vanuit de witte vrouwenbeweging weinig actie op bovengenoemde punten wordt ondernomen, is het verheugend te constateren dat de zwarte/migranten- en vluchtelingenvrouwen voor vernieuwing en verbreding van de vrouwenbeweging zorgen. De afgelopen jaren heeft de vrouwenbeweging in Nederland nieuwe perspectieven ontwikkeld door de kracht van zwarte/migranten- en vluchtelingenvrouwen. Groepen van o.a. Marokkaanse, Turkse, Koerdische, Antilliaanse, Surinaamse, Iraanse, Irakese en Afrikaanse vrouwen ondernemen een veelheid aan activiteiten: acties tegen het migratie- en asielbeleid, culturele activiteiten gericht op het uitdragen van de eigen kunst en literatuur, publicaties waarin de positie van zwarte/migrantenvrouwen aan de orde wordt gesteld.

Op financieel en economisch terrein zijn verschillende ontwikkelingen gaande. Het marktgerichte beleid van de overheid, de afbraak van de welvaartsstaat, komt het hardst aan bij de zwakkeren in de samenleving. De zorg om de eindjes aan elkaar te knopen treft vaak vrouwen met een uitkering en oudere vrouwen. De Nederlandse overheid bezuinigt op alle feministische activiteiten van vrouwen in eigen land. Recente voorzieningen, zoals de vrouwenhulpverlening en de bestrijding en opvang van (seksueel) geweld, zijn in rap tempo weggesaneerd in bestaande instellingen. Die instellingen zijn weliswaar meer 'gendergevoelig' dan vroeger, maar hebben geen ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe methodieken.

Daarentegen richten de grote medefinancieringsorganisaties in Nederland en ook het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking zich steeds meer op vrouwen als de meest hoopgevende veranderingsfactor in het Zuiden. Er is tot nu toe echter te weinig aandacht bij de grote financiers voor de kritiek van (vrouwen)groepen op de analyses van de Wereldbank en het IMF, die uitgaan van een kortzichtig marktdenken dat schadelijk is voor de hele wereld en ten koste gaat van de ontwikkelingskansen van vrouwen.

Internationaal gezien is de vrouwenbeweging de meest actieve en uitgebreide sociale beweging in de wereld op dit moment. Op de 4e VN Vrouwenconferentie in China, die in september 1995 werd gehouden, kwam een springlevende, goed georganiseerde en zeer inspirerende vrouwenbeweging naar buiten. Over de hele wereld manifesteren vrouwengroepen zich: overal zijn vrouwen in actie over onderwerpen als: (seksueel) geweld, gezondheid, duurzame ontwikkeling, economie en financiën, mensen/vrouwenrechten, seksuele rechten, communicatie, milieu, religie, en politieke zeggenschap voor vrouwen.

Beleid van Mama Cash

Mama Cash neemt in de financieringswereld een bijzondere positie in. Als onafhankelijk klein fonds is Mama Cash zowel in Nederland als in het Zuiden actief voor vrouwen. Ook al is Mama Cash klein van omvang, haar feministische blik is breed en mondiaal gericht. Mama Cash is kritisch, kan snel beslissen en is niet bureaucratisch. Mama Cash ondersteunt acties, zoals die om de pil in het ziekenfonds te houden, en tegen het vreemdelingenbeleid van de overheid. Positieve verbetering van zwarte/migranten- en vluchtelingenvrouwen en andere minderheidsgroepen zoals oudere vrouwen, lesbische vrouwen en meiden, heeft prioriteit bij het **Cultuurfonds**. Daarnaast steunt Mama Cash een veelheid aan vernieuwende culturele activiteiten van vrouwen op het gebied van kunst, literatuur, podiumkunsten, film en video. Het **Garantiefonds** van Mama Cash richt zich op kleinschalige bedrijven van vrouwelijke ondernemers in Nederland,

met daarbij extra aandacht voor zwarte/migranten- en vluchtelingenvrouwen. Juist voor kleine ondernemers is het moeilijk om krediet te krijgen en vult Mama Cash met een borgstelling het gat in de financiering.

Het **Zuidenfonds** geeft steun aan kleine, op maatschappelijke verandering gerichte vrouwengroepen die (nog) geen gehoor krijgen bij de grote financieringsfondsen. Ook in het Zuiden richt Mama Cash zich op minderheidsgroepen zoals inheemse vrouwen en lesbische groepen. De strijd tegen (seksueel) geweld en gedwongen prostitutie neemt een belangrijk plaats in. Daarnaast ondersteunt het Zuidenfonds ook geschiedschrijving van vrouwen en documentatie- en mediacentra. In samenwerking met vrouwengroepen in zuidelijk Afrika onderzoekt het Zuidenfonds de mogelijkheden voor het opzetten van internetverbindingen voor vrouwengroepen. Ook bij het Zuidenfonds zijn flexibiliteit en een minimum aan bureaucratie punten in het voordeel van Mama Cash.

Fondsenwerving

Mama Cash is een fondswervende organisatie: zij komt aan haar geld via donaties en leningen van donateurs. Door de bezuinigingen van de overheid werven steeds meer maatschappelijke organisaties naar de gunsten van donateurs. Nederlanders zijn over het algemeen vrijgevig, maar ook kritisch. Men wil geld geven, maar er wel zeker van zijn dat het echt 'helpt'. Maatschappelijke verandering is echter een langdurig proces dat met kleine stapjes bereikt wordt.

Kleinschaligheid is de specialiteit van Mama Cash. Mama Cash tracht met een minimum aan bureaucratie en een maximale inzet van een groot aantal vrouwen haar doelstellingen te bereiken.

Door de steun van donateurs en leners is Mama Cash er in 1994 en 1995 in geslaagd **399 vrouwengroepen en bedrijven van vrouwen** financieel te ondersteunen.

Dankzij een grote gift heeft Mama Cash in 1996 haar werkterrein kunnen uitbreiden naar vrouwengroepen in Midden- en Oost-Europa. Meer steun voor de activiteiten van Mama Cash blijft van harte welkom.

Cijfers

In de twaalf jaar van haar bestaan heeft Mama Cash f 5.506.611 in omloop gebracht in de vorm van subsidies, leningen en borgstellingen. In totaal hebben 1156 bedrijven en projecten van vrouwen in Nederland en in het Zuiden financiële steun ontvangen.

periode	toegekende aanvragen	totaal besteed
1983-1986	199	1.138.500
1987-1990	246	975.000
1991-1993	312	1.360.000
1994-1995	399	2.033.111

In 1994 en 1995 hebben 934 vrouwen(groepen) een aanvraag voor financiële steun ingediend die binnen de criteria paste. Er zijn in die jaren 399 subsidies, leningen en borgstellingen verstrekt. Dat is 43 %. Helaas moesten goede aanvragen worden afgewezen vanwege een ontoereikend budget. Aangezien de besturen goede projecten toch willen ondersteunen, wordt noodgedwongen het aanwezige geld verdeeld over meer aanvragen, waardoor de spoeling soms erg dun wordt.

De gemiddelde hoogte in 1995 van de toegekende bedragen van het Cultuurfonds was f 2.049,- en van het Zuidenfonds was f 5.093,-. Mama Cash streeft ernaar in de toekomst de hoogte van de subsidies, leningen en borgstellingen te laten toenemen.

Vrouwen en geld

Naast de financiële steun aan bedrijven en projecten van vrouwen, beschouwt Mama Cash het ook tot haar taak de toegang van vrouwen tot de financiële wereld aan de orde te stellen. Enerzijds moeten vrouwen meer gebruik kunnen maken van het geld dat er wél is, maar niet voor vrouwen bestemd wordt. Anderzijds moeten meer vrouwen een invloedrijke positie veroveren van waaruit ze zeggenschap hebben in de bank- en ondernemerswereld. Mama Cash probeert de beeldvorming over vrouwen te veranderen door de financiële wereld ervan te doordringen dat vrouwen een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het vermenselijken van deze door mannen gedomineerde sector. In interviews, bij spreekbeurten en forums benadrukt Mama Cash, dat de financiële wereld zich tot nu toe weinig openstelt voor vrouwen.

Daarnaast stimuleert Mama Cash vrouwen om zich meer te bekwamen in geldzaken. Het Garantiefonds heeft de afgelopen jaren in de bankwereld een lans gebroken voor vrouwelijke ondernemers. Langzamerhand is er bij banken en Kamers van Koophandel meer inzicht gekomen in de problemen van vrouwelijke ondernemers en zijn er voorzieningen voor starters, met name voor startende vrouwelijke ondernemers gecreëerd. De afgelopen jaren heeft Mama Cash workshops over fondsenwerving georganiseerd voor kleine en vrouwenorganisaties.

Bij veel vrouwen blijkt er behoefte te bestaan aan advies over geldzaken. Zeer regelmatig wordt Mama Cash gebeld over beleggingsadviezen, fondswerfadviezen en algemene financiële vragen. Het feit dat Mama Cash een financieringsfonds is dat gerund wordt door deskundige vrouwen met kennis van geld en ondernemen, nodigt vrouwen kennelijk uit tot het stellen van vragen waarmee ze elders niet terecht kunnen.

Marjan Sax, een van de oprichtsters van Mama Cash, ontvangt een 'Zilveren Anjer' van Prins Bernhard, als erkenning voor het werk dat zij voor de vrouwenbeweging heeft gedaan.

ORGANISATIE & FONDSENWERVING

Mama Cash is een kleine organisatie waarin een groot aantal enthousiaste vrouwen werken. Op het kantoor werken betaalde parttime personeelsleden met steun van enkele onbetaalde krachten. De bestuursleden van de drie fondsen zijn zeer actief betrokken bij het werk van Mama Cash. Zij nemen de beslissingen over de aanvragen, voeren gesprekken met aanvragers en zorgen er voor dat de beslissing schriftelijk en beargumenteerd wordt meegedeeld.

Voor advies kan Mama Cash bovendien een beroep doen op een aantal externe deskundigen. In december 1995 zijn in totaal 28 vrouwen betrokken bij het dagelijkse werk van Mama Cash.

Organisatie

Structuur

Stichting Mama Cash is georganiseerd in vier stichtingen: de overkoepelende stichting is '*Stichting Mama Cash*'; deze beheert het geld, stelt jaarlijks de budgetten vast en is werkgever van het personeel. Daarnaast zijn er drie werkstichtingen ieder met een eigen, op het betreffende terrein deskundig bestuur. '*Stichting Mama Cash Garantiefonds*' verstrekt borgstellingen aan vrouwelijke ondernemers in Nederland.

'*Stichting Mama Cash Cultuurfonds*' geeft subsidies, leningen en garanties aan culturele en feministische vrouwenprojecten in Nederland.

Om het grote aantal projecten uit het Zuiden beter te behandelen is in 1994 besloten een derde werkstichting op te richten: '*Stichting Mama Cash Zuidenfonds*', waarvoor in 1996 de statuten worden goedgekeurd. Het Zuidenfonds verstrekt subsidies aan vrouwengroepen in Afrika, Latijns Amerika en Azië.

Vertegenwoordigsters van de drie werkstichtingen hebben zitting in de overkoepelende Stichting Mama Cash. In dat bestuur hebben ook twee toegevoegde bestuursleden zitting.

Voor een goede communicatie tussen de afzonderlijke werkstichtingen en het kantoor wordt minimaal eens per jaar een *Algemene Vergadering* georganiseerd voor alle vrouwen die actief zijn bij Mama Cash. Tijdens deze bijeenkomst worden de beleidsplannen van de werkstichtingen besproken en op elkaar afgestemd.

Kantoor en personeel

Het kantoor van Mama Cash is gevestigd op de Eerste Helmersstraat 17 in Amsterdam, in een pand van de gemeente waarin meerdere kleine organisaties gehuisvest zijn. Doordat het aantal betaalde en onbetaalde medewerkers is toegenomen, is de behuizing inmiddels krap geworden. Met veel improvisatietalent en inschikkelijkheid heeft iedereen dan wel een werkplek gekregen, maar in de toekomst is meer ruimte zeer gewenst.

De vaste bezetting van kantoor is als volgt:

Lidy van Veen is coördinator en verantwoordelijk voor personeelsbeleid en financiën.

Jos Esajas is projectmanager voor het Garantiefonds. Zij behandelt de aanvragen die binnenkomen en bereidt de bestuursbeslissingen van het Garantiefonds voor.

Will Janssen is projectmanager voor zowel het Cultuurfonds als het Zuidenfonds. Bij haar komen de aanvragen binnen, zij bereidt de bestuursbeslissingen van het Cultuur- en het Zuidenfonds voor. *Carla Brünott* assisteert bij de behandeling van de aanvragen voor het Zuidenfonds.

Tot oktober 1995 was *Marjan Sax* verantwoordelijk voor de *public relations* en de fondsenwerving. Sindsdien werkt zij onbetaald in het fondswerfteam. In oktober 1995 is *Lilianne Ploumen* in dienst gekomen als coördinator voor de fondsenwerving. Op die zelfde datum is ook *Hansje Verbeek* als lid van het fondswerfteam betaald komen werken. Vanwege uitbreiding van de werkzaamheden assisteren enkele onbetaalde krachten bij de fondswerfactiviteiten. Tot haar indiensttreding werkte Hansje Verbeek onbetaald; in 1996 werken *Annet Engelfriet* en *Leonie Paalman* één dag per week op kantoor.

Via de banenpool van de Stichting Maatwerk is ook een administratief assistente op het kantoor werkzaam. *Yvonne Hoogwegt* heeft dit werk een half jaar verricht. In januari 1996 is *Micky Bictarina* als nieuwe banenpoolster op kantoor gekomen.

Bij het aantrekken van personeel en bestuursleden wordt gestreefd naar diversiteit in achtergrond, zowel in kleur, seksuele voorkeur als leeftijd.

Automatisering

Ter ondersteuning van de administratie is op kantoor een geheel nieuw automatiseringssysteem ontwikkeld. *Hansje Verbeek* houdt zich bezig met alle aanpassingen en veranderingen die de automatisering met zich meebrengt.

Mama Cash maakt sinds 1995 gebruik van Internet. Vooral voor de communicatie met vrouwengroepen in het Zuiden is e-mail een snel en efficiënt middel. Ook heeft Mama Cash inmiddels een home page op het WWW.

Werkwijze

Mama Cash is de laatste jaren gegroeid. Mama Cash begon in de jaren tachtig als een vrijwilligersorganisatie geheel gerund door de bestuursleden; nu, in de jaren negentig, wordt steeds meer werk op kantoor door betaalde krachten uitgevoerd. Aanvragen voor financiële steun komen schriftelijk op het kantoor van Mama Cash binnen en worden vervolgens behandeld door de betreffende projectmanagers. Zij verrichten alle voorbereidende werkzaamheden, bekijken of de aanvraag volledig is, of dat er nog aanvullende informatie moet worden ingewonnen. Vervolgens worden de aanvragen aan het bestuur van de betreffende werkstichting ter goedkeuring voorgelegd. Vooral het voorwerk dat moet worden verricht voor aanvragen van vrouwengroepen uit het Zuiden is zeer arbeidsintensief. Als het een groep betreft die nog niet bij Mama Cash bekend is, moet er informatie worden ingewonnen. Adviseurs worden geraadpleegd, in Nederland telefonisch, in het buitenland schriftelijk per fax of per e-mail, en bij onduidelijke of onvolledige aanvragen wordt er contact met de groep gezocht. Mede dankzij de onbetaalde krachten op kantoor kan dit werk naar behoren worden verricht.

Fondsenwerving

Inleiding

De Nederlandse markt voor fondsenwerving is de laatste jaren flink in beweging, doordat de vraag naar externe fondsen steeds groter wordt. De toenemende vraag wordt ingegeven door een niet aflatende stroom rampen zoals de burgeroorlogen in Rwanda en voormalig Joegoslavië, de ongelijke verdeling van middelen tussen Noord en Zuid, en de dreiging van milieurampen. In Nederland is er sprake van een steeds verder bezuinigende overheid waardoor de behoefte aan andere geldgevers groeit. Ook bij de fondsenwervende instellingen is er de laatste jaren het een en ander veranderd. Zoals:

- Grotere professionalisering van het vak fondswerven, waarbij veelal gebruik gemaakt wordt van inzichten, technieken en media die zich in de consumenten- en dienstenmarketing bewezen hebben.
- Groeiende 'concurrentie' van organisaties die fondsen werven, waardoor er bijvoorbeeld in bepaalde jaargetijden wekelijks een fondsenwervend programma op televisie is en er bijna dagelijks een direct mail-brief in de bus ligt bij potentiële gevers.

- Een toename van het aantal fondsenwervende instellingen dat de Nederlandse markt betreedt, ook vanuit het buitenland (met name vanuit de Verenigde Staten).
- Een roep om (zelf)regulering, die onder meer geresulteerd heeft in een 'keurmerk' van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). De CBF-keur is een keurmerk van steunwaardigheid, bedoeld voor instellingen die hun sporen gedurende tenminste drie jaren hebben verdiend. Een van de eisen waaraan een instelling moet voldoen, wil zij in aanmerking komen voor dit keurmerk, is dat de kosten voor fondsenwerving, over een periode van drie achtereenvolgende jaren niet meer mogen zijn dan het gemiddelde van 25% van de baten uit eigen fondsenwerving. De CBF-keur zal waarschijnlijk in 1996 in werking treden.
- De 'binding' van donateurs wordt steeds belangrijker. Donateurs willen in toenemende mate op de hoogte worden gebracht van behaalde resultaten: "wat heeft mijn bijdrage veranderd in het leven van de mensen die ik heb gesteund".
- Door het gebruik van 'commerciële' technieken als telemarketing, direct marketing en reclamecampagnes, is evaluatie van de fondsenwerving voortdurend nodig. Niet elk middel heiligt het goede doel, en de consument beziet een en ander steeds kritischer.

Nederlanders staan bekend om hun vrijgevigheid: volgens het CBF werd in 1993 ruim 1 miljard gulden voor goede doelen weggegeven (dit bedrag is exclusief giften aan kerken en giften aan niet bij het CBF geregistreerde fondsen).

Fondsenwerving van Mama Cash

Mama Cash is het enige fonds in Nederland dat zich uitsluitend en exclusief richt op het financieel ondersteunen van initiatieven van vrouwen. Hoewel er meer fondsen zijn die vergelijkbare activiteiten ontplooiën en ook in hun campagnes vrouwen als doelgroep propageren, zijn er toch grote verschillen. Mama Cash richt zich specifiek op nieuwe vrouwengroepen en nieuwe initiatieven en ondersteunt kleine, startende en op maatschappelijke verandering gerichte groepen.

Die groepen komen in eerste instantie moeilijk aan bod bij de gevestigde instellingen, doordat ze nog te onbekend zijn. Bovendien zijn de kleine bedragen die Mama Cash uitkeert, voor de bureaucratie van de grote instellingen vaak te arbeidsintensief.

Mama Cash werkt tot nu toe volledig dankzij de giften en leningen van particulieren. Door de belasting is Mama Cash erkend als een 'instelling met een algemeen maatschappelijk doel', hetgeen betekent dat giften aftrekbaar zijn voor de inkomstenbelasting.

De fondsenwerving van Mama Cash berust op twee peilers: enerzijds de resultaten van de mailingen, anderzijds de grote giften van donateurs met wie Mama Cash door de jaren heen een relatie heeft opgebouwd. Twee keer per jaar verstuurt Mama Cash een mailing. Er wordt steeds gezocht naar nieuwe donateurs om de basis van Mama Cash te verbreden. In 1995 had Mama Cash een vast donateurs bestand van ongeveer 2000 mensen, voornamelijk vrouwen. Giften variëren in omvang van f 10.- tot een veelvoud van dat bedrag.

Mama Cash wordt op een aantal manieren gesteund:

- door eenmalige donaties;
- door vaste donaties per maand, per kwartaal, of eens per jaar;
- door een jaarlijks vast bedrag, een 'periodieke uitkering' gedurende minimaal vijf kalenderjaren;
- door een bedrag van minimaal f 5.000,- uit te lenen voor een periode van vijf jaar en de rente over dat bedrag te schenken.

Vanaf 1990 heeft Mama Cash door fondsenwerving een aanzienlijk deel van haar inkomsten via giften binnengekregen.

de totale inkomsten aan giften bedroeg

- in 1994 f 598.256,-
- in 1995 f 1.310.090,-

Incidenteel ontvangt Mama Cash giften van vrouwenorganisaties die ophouden te bestaan en hun batig saldo aan Mama Cash overmaken. Deze schenkingen gaan meestal gepaard met de opdracht het geld te besteden aan de groep waarvoor de vrouwenorganisatie zich inspande. Zoals het steunen van 'meidenwerk', startende vrouwelijke ondernemers, of vrouwengroepen in een bepaalde regio.

Ook feestelijke gelegenheden, als verjaardagen en jubilea, zijn een aanleiding om, in plaats van een kado aan de jarige, een gift aan Mama Cash over te maken.

In 1994 ontving Mama Cash een gift ten behoeve van vrouwelijke ondernemers dankzij de goede gewoonte op de Effectenbeurs bij de introductie van een nieuw fonds een gift te doen aan een goed doel.

Tevens wordt Mama Cash gesteund door middel van leningen.

Het bedrag dat aan Mama Cash werd uitgeleend bleef min of meer gelijk:

- in 1994 was dit f 421.500,-
- in 1995 was dit f 432.500,-

Organisatie

In 1995 zijn de fondswerfactiviteiten met behulp van een adviesbureau doorgelicht en is een plan voor de komende jaren opgesteld. Vervolgens is besloten te investeren in extra personeel om nieuwe fondswerfactiviteiten te ontwikkelen en op te zetten. Sinds oktober 1995 bestaat het fondswerfteam uit vier vrouwen: een coördinator fondsenwerving, een assistente fondsenwerving en twee onbetaalde medewerksters.

Het team wordt bijgestaan door de 'fondswerfcommissie' waarin afgevaardigden van de verschillende besturen zitten, die kennis van of interesse in fondsenwerving hebben, en een externe deskundige.

Advies

Door het bezuinigingsbeleid van de overheid zijn steeds meer maatschappelijke organisaties gedwongen geld te zoeken bij nieuwe bronnen. Aangezien Mama Cash een van de eerste organisaties in de vrouwenbeweging was die zich met fondsenwerving ging bezighouden, wordt er vaak een beroep op Mama Cash gedaan voor advies. Mama Cash heeft de afgelopen jaren regelmatig fondsenwerf-workshops gehouden voor vrouwenorganisaties. Overleg met vrouwengroepen hoe zij fondsenwerving kunnen opzetten, hoort bij een van de extra taken van de fondsenwerfster.

Ook wordt Mama Cash gebeld door individuele vrouwen die behoefte hebben aan financieel advies: vrouwen die informatie willen over een verantwoorde manier om hun spaargeld te beleggen of een financieel adviseur zoeken. Een 'specialiteit' van Mama Cash is het adviseren van vrouwen die geld hebben geërfd en zich een weg zoeken in de jungle van banken en financiële instellingen (*zie hoofdstuk: Erfdochters*).

Mevrouw Kwan: de 'Bio Shop'. (foto Nancy de Winter)

FINANCIËN

De jaarrekeningen 1994 en 1995 zijn opgesteld volgens de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen van het Centraal Bureau Fondsenwerving.

Het uitgangspunt van de nieuwe opzet is onder andere om donateurs meer inzicht te geven in de manier waarop donatiegelden worden gebruikt.

In dit jaarverslag zijn de, door de accountant goedgekeurde, balans en de staat van baten en lasten opgenomen over de jaren 1994 en 1995 met toelichting. Uitgebreide versies van het financieel jaarverslag zijn op aanvraag bij Mama Cash verkrijgbaar.

Professionalisering

Mama Cash is de laatste jaren dankzij succesvolle fondsenwerving gegroeid. 'Groeï' is geen waarde op zichzelf. Op een bepaald moment moest de keuze gemaakt worden tussen een kleine vrijwilligersorganisatie blijven, of te groeien naar een professioneel gerunde organisatie. Mama Cash heeft gekozen voor een professionele aanpak: er zijn nu vijf parttime betaalde krachten in dienst, terwijl ook veel vrijwilligers zich inzetten.

Inkomsten

Mama Cash heeft inkomsten uit drie bronnen: opbrengst van het eigen vermogen, rente op de leningen die aan Mama Cash worden verstrekt, en giften.

De eerste jaren van haar bestaan heeft Mama Cash voornamelijk geput uit de inkomsten (vruchtgebruik) van één grote lening van f 2.500.000,- die voor tien jaar aan Mama Cash was verstrekt. Die lening staat Mama Cash nog steeds ter beschikking, maar is sinds 1993 jaarlijks opeisbaar.

Vanaf 1990 is Mama Cash aanvullende fondsen gaan werven. De inkomsten die hieruit voortvloeien, bestaan voor een groot deel uit donaties. In 1994 kwam er f 598.256,- aan giften binnen, in 1995 f 1.310.090,-. De forse stijging in dat jaar was mede te danken aan een gift van f 575.000,- van de Marike Ariaens Stichting. Mama Cash ontvangt ook regelmatig giften van instellingen die ophouden te bestaan en hun batig saldo aan Mama Cash overmaken.

Leningen, vanaf f 5.000,- worden renteloos aan Mama Cash verstrekt, voor minimaal 5 jaar. In 1994 had Mama Cash f 421.500,- aan leengeld ter beschikking, in 1995 f 432.500,-. Mama Cash gebruikt de rente op het leengeld voor subsidies voor het Zuidenfonds en het Cultuurfonds; de leengelden zelf dienen als zekerheid voor het Garantiefonds en voor leningen van het Cultuurfonds.

Eigen vermogen

Vele jaren heeft Mama Cash ernaar gestreefd de kosten van de eigen organisatie te betalen uit de opbrengst van het eigen vermogen. Op die manier zouden de giften en de opbrengst van de leningen van donateurs zo veel mogelijk ten goede komen aan projecten en bedrijven van vrouwen(groepen). Een dergelijke gang van zaken bleek echter een te groot eigen vermogen te vergen. Het eigen vermogen wordt nu beschouwd

als waarborg voor de continuïteit van de organisatie. Zo kunnen bij tegenvallende inkomsten de subsidies aan projecten geruime tijd doorlopen en de eigen organisatie worden betaald. Daarvoor is een geringer eigen vermogen nodig, zodat een veel groter deel van de inkomsten direct naar de projecten toevloeit.

Doeluitgaven

De bedragen die jaarlijks aan het Cultuurfonds, het Zuidenfonds en het Garantiefonds kunnen worden besteed, nemen geleidelijk toe.

In 1994 heeft het Cultuurfonds vrouweninitiatieven in Nederland ondersteund met een totaalbedrag van *f* 176.301,-; in 1995 was dit *f* 270.516,-

Het Zuidenfonds heeft in 1994 *f* 102.992,- aan subsidies verstrekt. In 1995 is besloten prioriteit te geven aan de activiteiten van het Zuidenfonds door het budget voor het Zuidenfonds aanzienlijk te verhogen. In dat jaar heeft het Zuidenfonds *f* 392.186,- besteed.

Het Garantiefonds verstrekt garanties aan vrouwelijke ondernemers. De omvang van het bedrag dat wordt besteed aan uitstaande garanties, wordt mede beïnvloed door vrijkomende garanties die na drie jaar zijn verlopen. In 1994 stond er *f* 267.800,- aan garanties uit; er werd *f* 47.500,- betaald voor faillissementen, waarop maandelijks wordt afgelost. In 1995 werd voor *f* 366.800,- borggestaan.

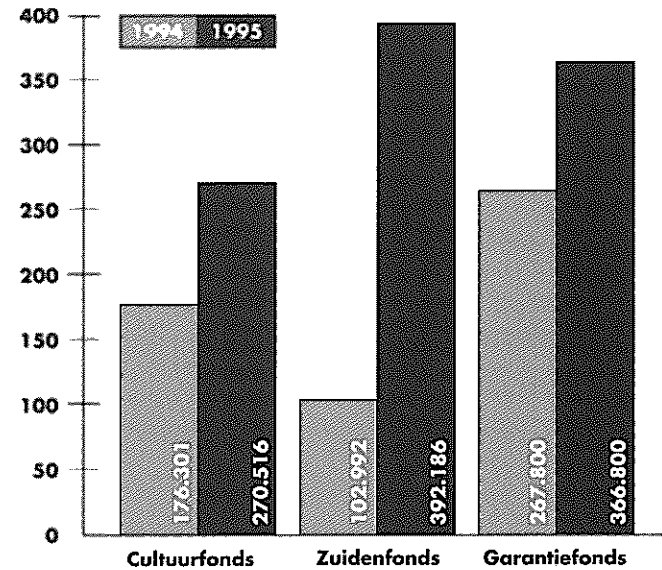
Aan voorlichtingsactiviteiten, workshops, forums, representatie, stands, gesprekken en werkgroepen werd in 1994 en 1995 respectievelijk *f* 51.209,- en *f* 64.113,- uitgegeven.

In totaal is er in 1994 aan doeluitgaven *f* 467.008,- plus *f* 267.800,- (aan borgstellingen) is totaal *f* 734.808,- in omloop gebracht, in 1995 was dit *f* 931.503,- plus *f* 366.800,- (aan borgstellingen) is totaal *f* 1.298.303,-.

In 1995 is een relatief groot bedrag overgebleven dat nog niet aan subsidies en leningen is besteed. Dit 'overschot' is te danken aan de grote gift van de Marike Ariaens Stichting in dat jaar. Voor 1996 is dat bedrag bestemd voor een uitbreiding van het budget van het Cultuur- en Zuidenfonds. Voor 1996 is het budget van het Zuidenfonds begroot op *f* 680.000,- en voor het Cultuurfonds op *f* 505.000,-

Eind 1995 ontving Mama Cash een gift, f 100.000,- per jaar gedurende een periode van vijf jaar, ter ondersteuning van vrouwengroepen in Centraal- en Oost-Europa. Met het 'Oost-Europa Fonds' is in 1996 een begin gemaakt.

STIJGENDE DOELUITGAVEN 1994 EN 1995

Kosten

Donateurs willen het liefst dat het totale bedrag van hun gift naar het doel gaat waarvoor zij het geven. Anderzijds zal het duidelijk zijn dat Mama Cash niet met een stoel op straat zit, dus dat er ook kosten gemaakt moeten worden voor kantoor en personeel. Hoe kleiner een organisatie echter is, des te hoger zijn percentage de kosten. Doordat Mama Cash relatief lage subsidies aan veel projecten geeft, moet veel werk verzet worden om ervoor te zorgen dat het geld verantwoord te bestemder plekke komt. Voor een subsidie van bijvoorbeeld f 5.000,- moet eenzelfde faxapparaat gekocht worden en

evenveel personeelskosten gemaakt worden, als voor een subsidie van een veelvoud van dat bedrag. Mama Cash heeft als regel dat de uitvoeringskosten voor de doelstelling maximaal een kwart van de totale inkomsten mogen bedragen. In 1994 waren de kosten ten behoeve van de doelstelling 20% van de beschikbare inkomsten, in 1995 was dit percentage 18%.

De kosten voor de fondsenwerving bedroegen in 1994 en 1995 respectievelijk 20% en 12%. Het CBF gaat uit van een norm van 25% kosten voor de fondsenwerving.

Beleggingsbeleid

Het overgrote deel van het vermogen van Mama Cash is belegd in obligaties, voornamelijk staatsleningen. Een klein deel van het vermogen (15%) is sinds 1993 belegd in aandelen. De bedrijven waarin Mama Cash deelneemt, zijn zorgvuldig geselecteerd, omdat 'verantwoord beleggen' bij Mama Cash prioriteit geniet. Daarbij is gebruik gemaakt van de criteria die de Algemene Spaarbank Nederland (ASN) hanteert bij het beoordelen van bedrijven. Mama Cash belegt niet in bedrijven die betrokken zijn bij kernenergie, oorlogsindustrie, milieuvervuiling, en landen die mensenrechten schenden.

Jaarrekeningen 1994 en 1995

In de hierna opgenomen geconsolideerde jaarrekeningen 1995 en 1994 zijn begrepen de activiteiten van de Stichting Mama Cash alsmede van de stichtingen Mama Cash Cultuurfonds, Mama Cash Garantiefonds en het Mama Cash Zuidenfonds i.o.

Alle cijferopstellingen zijn afgerond op hele guldens.

De jaarrekeningen bestaan uit:

- balansen per 31 december 1995 en 1994;
- staten van baten en lasten over 1995 en 1994;
- toelichtingen.

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 1994 EN 1995

ACTIVA	1995	1994	1993
Materiële vaste activa	39.820	11.447	16.959
Leningen verstrekt in het kader van de doelstelling	68.669	74.475	51.320
Beleggingen	4.686.893	3.792.403	2.535.000
Te ontvangen couponrente	198.254	138.255	111.379
Overige vorderingen	32.127	40.690	32.304
Liquide middelen	699.014	876.460	1.715.617
	5.724.777	4.933.730	4.462.579
PASSIVA			
Eigen vermogen:			
Vrij besteedbaar vermogen	2.151.334	1.753.284	1.536.499
Vastgelegd vermogen:			
- aangewend in kader van doelstelling	68.669	74.475	51.320
- bestemmingsreserve	100.000	5.000	-
- niet gerealiseerde waardeverschillen beleggingen	87.209	-	-
	2.407.212	1.832.759	1.587.819
Schulden:			
- op lange termijn	432.500	421.500	224.500
- op korte termijn	2.885.065	2.679.471	2.650.260
	5.724.777	4.933.730	4.462.579

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 1994 EN 1995

BATEN FONDSWERVING	1995	1994	1993
Inkomsten van jubileum	—	—	128.765
Baten uit fondswerving:			
- mailingsacties	170.867	158.459	—
- giften	1.139.223	439.797	379.196
Totaal baten fondswerving	1.310.090	598.256	507.961
Kosten fondswerving:			
- directe kosten	78.474	47.136	—
- uitvoeringskosten	83.042	74.619	—
	*-161.516	*-121.755	- 14.890
Resultaat fondswerving	1.148.574	476.501	493.071
Resultaat beleggingen	270.173	235.447	510.154
Totaal beschikbaar voor doelstelling	1.418.747	711.948	1.003.225
* in % van baten uit eigen fondswerving	12,3	20,4	

**LASTEN
BESTEDINGEN**

Cultuurfonds			
- verstrekte subsidies	270.516	176.301	-
- eigen activiteiten	2.883	-	-
- uitvoeringskosten	42.454	37.382	-
	315.853	213.683	--
Garantiefonds:			
- uitbetaalde garanties	-	17.652	-
- eigen activiteiten	538	-	-
- uitvoeringskosten	68.852	60.444	-
	69.390	78.096	--
Zuidenfonds i.o.			
- verstrekte subsidies	392.186	102.992	-
- eigen activiteiten	4.330	-	-
- uitvoeringskosten	85.631	21.028	-
	482.147	124.020	--
Voorlichting/Bewustwording:			
- eigen activiteiten	7.213	14.538	-
- uitvoeringskosten	56.900	36.671	-
	64.113	51.209	--
Totaal beschikbaar voor doelstelling	1.418.747	711.948	1.003.225
Totaal besteed aan doelstelling	-931.503	-467.008	-677.010
Overschot	487.244	244.940	326.215
Het overschot is toegevoegd aan:			
- vastgelegd vermogen	89.194	28.155	
- vrij besteedbaar vermogen	398.050	216.785	
	487.244	244.940	

TOELICHTINGEN

Waarderingsgrondslagen

Deze jaarrekeningen zijn opgesteld conform de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwer-
vende Instellingen, zoals opgesteld door het Centraal Bureau Fondsenwerving. Mama
Cash heeft de intentie in 1997 het CBF-keur aan te vragen. Dit heeft geleid tot aanpas-
singen in de verslaggeving.

De waardering van obligaties vond in het verleden plaats tegen aankoopprijs of tegen
beurswaarde indien deze lager was. Hierdoor kwamen ook niet gerealiseerde waar-
deverschillen ten gunste c.q. ten laste van de staat van baten en lasten. De waardever-
schillen worden thans verantwoord in de reserve niet gerealiseerde waardeverschillen
beleggingen voor zover het saldo toereikend is. Couponrente werd verantwoord op het
moment van ontvangst; dit is thans gewijzigd naar het moment van het ontstaan van het
recht op de rentevergoeding.

Toegekende subsidies worden niet opgenomen in het eigen vermogen maar verant-
woord als kortlopende schulden.

Bovenstaande wijzigingen hebben geleid tot de volgende mutaties in het beginvermo-
gen.

Vermogen volgens jaarrekening 1993	1.545.515
Bij: nog te ontvangen couponrente	111.379
verstrekke leningen i.p.v. subsidies	22.500
Af : niet gerealiseerde waardeverschillen	-13.985
reeds toegekende subsidies	-77.590

	1.587.819
Af : vastgelegd in het kader van de doelstelling	-51.320

Vrij besteedbaar vermogen 1-1-1994	1.536.499

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt onderverdeeld in vrij besteedbaar en vermogen vastgelegd in het kader van de doelstelling. Het vrij besteedbaar vermogen wordt gemuteerd met de overschotten uit de exploitatie en dotaties aan de bestemmingsfondsen.

Beleggingen

Obligaties zijn gewaardeerd tegen nominale waarde omdat het beleid gericht is te wachten op uitloting. De aandelen zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum. Niet gerealiseerde waardeverschillen worden verantwoord in de reserve niet gerealiseerde waardeverschillen beleggingen. Indien deze reserve niet toereikend is, wordt het verschil als last verantwoord in de staat van baten en lasten.

Overige activa en passiva

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde onder aftrek van lineaire afschrijvingen gebaseerd op een geschatte economische levensduur. De overige activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. Koersresultaten worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Baten en lasten

De baten en lasten worden verantwoord tegen historische kosten in het jaar waarop zij betrekking hebben. Inkomsten uit giften worden verantwoord in het jaar van ontvangst. Subsidies aan projecten worden verantwoord op het moment dat deze zijn toegekend.

TOELICHTING OP DE BALANS

Materiële vaste activa

Aanschafwaarde per 31-12-1993	30.723
Afschrijvingen	- 13.764
Boekwaarde 31-12-1993	16.959
Afschrijvingen	- 5.512
Boekwaarde 31-12-1994	11.447
Bij: investeringen	41.138
Afschrijvingen	- 12.765
Boekwaarde 31-12-1995	39.820

De materiële vaste activa zijn nodig voor de bedrijfsvoering en bestaan uit inventaris en computers.

Leningen verstrekt in het kader van de doelstelling

Stand 31-12-1993	51.320
Bij: toekenningen	35.275
Af: aflossingen	- 12.120
Stand 31-12-1994	74.475
Af: aflossingen	- 5.806
Stand 31-12-1995	68.669

Beleggingen

Dit betreft een effectenportefeuille bestaande uit aandelen en obligaties. Het verloop over 1994 en 1995 is als volgt:

Balanswaarde 31-12-1993	2.535.000
Bij: aankopen	3.042.403
Af: uitlofingen/verkopen	-1.785.000

Balanswaarde 31-12-1994	3.792.403
Bij: aankopen	800.000
koerswinst aandelen niet gerealiseerd	87.209
stockdividenden	7.281

Balanswaarde 31-12-1995	4.686.893

De beurswaarde van de totale portefeuille bedroeg per 31 december 1995
f 4.956.973,- (1994: f 3.675.523,-; 1993: f 2.757.407,-).

De post beleggingen kan als volgt worden onderverdeeld:

	1995	1994	1993
Obligaties	4.107.000	3.307.000	2.535.000
Aandelen	579.893	485.403	-

	4.686.893	3.792.403	2.535.000

Liquide middelen

Kas	1.002	1.343	8.216
Rek.crt. saldi banken	317.403	434.508	1.462.694
Spaarrekening kortlopend	380.609	440.609	244.707

	699.014	876.460	1.715.617

Eigen vermogen

Het verloop van het vermogen is als volgt:

Stand 31-12-1993	1.587.819
Bij: overschot 1994	244.940
	<hr/>
Stand 31-12-1994	1.832.759
Bij: overschot 1995	487.244
mutatie reserve niet gerealiseerde waardeverschillen	87.209
	<hr/>
Stand 31-12-1995	2.407.212

De bestemmingsreserve van f 100.000 per 31 december 1995 dient te worden aangewend voor projecten in Oost-Europa.

Schulden op lange termijn

Dit betreffen bedragen waarvan het vruchtgebruik minimaal vijf jaar aan de Stichting ter beschikking is gesteld. Het kortlopend gedeelte (f 10.000) is verantwoord als kortlopende schuld (1994: f 15.000).

Schulden op korte termijn

Naast de startlening van f 2.500.000,- zijn hieronder tevens begrepen de reeds toegekende doch nog niet uitbetaalde subsidies.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Per 31 december 1995 heeft de Stichting Mama Cash Garantiefonds een bedrag aan afgegeven garanties uitstaan van f 366.800,- (1994: f 267.800,-; 1993: f 242.500,-).

TOELICHTING OP DE UITVOERINGSKOSTEN

Kosten eigen organisatie	1995	1994
Personeel	242.574	151.264
Kantoor- en huisvesting	52.845	36.415
Bestuur	26.037	25.186
Overige algemeen	15.423	17.279
Totaal	336.879	230.144
 Waarvan ten behoeve van		
Cultuurfonds	42.454	37.382
Garantiefonds	68.852	60.444
Zuidenfonds i.o.	85.631	21.028
Voorlichting/bewustwording	56.900	36.671
Totaal doelstelling	253.837	155.525
 Fondswerving	 83.042	 74.619
 Totaal uitvoeringskosten	 336.879	 230.144

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag opgenomen geconsolideerde jaarrekeningen 1994 en 1995 van de Stichting Mama Cash te Amsterdam gecontroleerd. De jaarrekeningen zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van de huishouding. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekeningen te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controle-opdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekeningen geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekeningen. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekeningen zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van de huishouding daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekeningen. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat deze jaarrekeningen een getrouw beeld geven van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 1994 en 1995 en van het resultaat over 1994 en 1995 en ook overigens in overeenstemming zijn met de "Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen".

Zaandam, 30 juli 1996

VAN AMMERS & VERMEER

drs. A. Vermeer-Janse, R.A.

'The Taste of Life' film van Ingeborg Jansen over een moeder en twee dochters die samen een fish and chips-shop runnen in Hull, Engeland.

HET GARANTIEFONDS

**Mama Cash stimuleert de economische
onafhankelijkheid van vrouwen door vrouwelijke
ondernemers te steunen bij het
starten van een eigen bedrijf.**

**Mama Cash richt zich vooral op vrouwen die een
kleinschalig bedrijf willen beginnen en niet
beschikken over voldoende eigen kapitaal om een
banklening te kunnen afsluiten. Het Garantiefonds
geeft een garantie voor een lening
bij de bank af tot f 50.000.**

Algemeen

Mama Cash stimuleert de economische onafhankelijkheid van vrouwen door vrouwelijke ondernemers te steunen die een eigen bedrijf willen starten.

Mama Cash richt zich vooral op vrouwen die een kleinschalig bedrijf willen beginnen. Ook vrouwelijke ondernemers die al een aantal jaren bezig zijn (doorstarters), kunnen bij Mama Cash aankloppen.

Voor sommige vrouwen is het beginnen van een eigen bedrijf het realiseren van een droom. Voor anderen vormt het een economisch alternatief, nadat zij zijn ontslagen of te oud zijn bevonden voor werk in loondienst, of als 'herintreedster' nul op het rekest kregen op de arbeidsmarkt.

De afgelopen jaren is het aantal bedrijven in het Midden en Klein Bedrijf (MKB) toegenomen. In de jaren 1987 tot 1993 steeg het aantal nieuwe bedrijven van 31.000 naar 50.000. Ook het percentage vrouwelijke ondernemers is gestegen: in 1985 was 16% van alle ondernemers vrouw, in 1995 is dit percentage 25%.

De beeldvorming van banken over vrouwelijke ondernemers vormt nog steeds een struikelblok bij het verkrijgen van een lening, doordat vrouwen afwijken van het 'gemiddelde beeld' van de starter. Driekwart van de startende ondernemers is een man van midden-derig (25% van de starters is jonger dan 30 jaar). De overgrote meerderheid heeft een partner die hen steunt en slechts 5% van alle starters zijn allochtoon.

[Bronnen: Nota: 'Werk door Ondernemen', Ministerie van Economische Zaken, 1995 en FNV-Magazine 22/2/96, R.J.Blom: Zakenvrouwen/Vrouwenzaken, uitg.: Graydon Nederland, Den Haag 1995.] De vrouwen die bij Mama Cash aankloppen voor steun zijn over het algemeen ouder, rond de veertig, en velen van hen zijn alleenstaand met of zonder kinderen. Deze afwijking van het gemiddelde brengt voor vrouwelijke ondernemers met zich mee dat hun plannen kritischer door de banken worden beoordeeld. Dit geldt in verhevigde mate voor zwarte, migrantenvrouwen¹.

¹ de termen 'zwarte, migrantenvrouw' en 'allochtoon' worden beiden gebruikt. Bedoeld worden vrouwen uit niet-Westers geïntendeerde herkomst landen, of kinderen van de zgn. 'tweede generatie', die ouders hebben die in een ander land zijn geboren.

In de praktijk blijkt ook het verkrijgen van een kleine lening problemen bij de bank op te leveren. De vrouwelijke ondernemers die Mama Cash steunt, bezitten te weinig eigen vermogen en vormen daarom een risico dat de bank niet wil dragen. Een garantstelling van Mama Cash tot f 50.000,- biedt in dat geval uitkomst.

Hoewel daarover geen 'harde' gegevens te krijgen zijn, bestaat het vermoeden dat het meer in de lijn van de banken ligt om grootschalige plannen te steunen. Kleine bedragen brengen relatief veel kosten met zich mee en leveren weinig op.

In alle contacten met de bank tracht het Garantiefonds van Mama Cash de belangen van de vrouwelijke ondernemer te behartigen. Zowel voor de financiering van een bedrijf, als ook in het algemeen tracht Mama Cash haar visie op het vrouwelijk ondernemerschap door te geven. Extra aandacht besteedt het Garantiefonds aan de aanvragen van zwarte/migrantenvrouwen.

Mama Cash richt zich op het bankfiliaal in de woonplaats van de vrouwelijke ondernemer. Het is immers de plaatselijke bank met wie de vrouwelijke ondernemer ook in de toekomst zaken moet doen. Hoewel het Garantiefonds contacten legt met hoofdkantoren van banken, of een artikel in een informatieblad van een bankconcern plaatst, duurt het toch geruime tijd voordat inzicht in de positie van startende vrouwelijke ondernemers is doorgesijpeld naar een bankfiliaal in bijvoorbeeld Katwijk aan Zee of Beerta.

Het Garantiefonds stelt zich op het standpunt dat het financieringsrisico gedeeld dient te worden met de bank en de garantie van Mama Cash niet 100% van de lening hoeft te bedragen.

Hoewel het Garantiefonds de afgelopen jaren met filialen van bijna alle grote banken in Nederland contact heeft gehad, zijn vooral veel garanties afgesloten met de RABO banken en ABN/Amro.

Criteria en werkwijze

Aanvragen voor een garantie worden schriftelijk bij het Garantiefonds ingediend. Tot de vereisten behoren een goed ondernemingsplan met inzicht in de markt, een geplande marktbenadering, een goede financiële onderbouwing en een doordachte inrichting van de organisatie. De onderneming moet (op den duur) loonvormend zijn. Na een positieve beoordeling van het plan volgt een gesprek. De presentatie en de persoon van de vrouwelijke ondernemer spelen bij de uiteindelijke beslissing een belangrijke rol.

In veel gevallen functioneert de garantie van Mama Cash als een aanvulling op andere regelingen of als uitbreiding van een lening van vrienden en/of familie. Bij verstrekken van een bankgarantie wordt naast het contract met de bank ook een contract met de vrouwelijke ondernemer opgesteld, waarin onder meer is opgenomen dat jaarlijks een balans en winst- en verliesrekening naar Mama Cash wordt gestuurd.

Het Garantiefonds berekent 1% van het afgesloten borgbedrag voor kosten.

Andere regelingen

- Voor mensen die een uitkering ontvangen kan het 'Bijstandsbesluit Zelfstandigen' (BZ) een overbrugging vormen om een half jaar (tot maximaal anderhalf jaar) met behoud van uitkering een eigen zaak op te bouwen. Ook kan via het BZ een lening worden verstrekt tot f 40.000,-. In de praktijk echter vormt de beoordeling van het Ministerie van Sociale Zaken een belemmering, doordat toestemming vaak erg lang uitblijft en de beoordeling in veel gevallen in eerste instantie negatief uitvalt.*
- Verder is er het MKB-borgstellingskrediet, waarbij de staat garant staat voor een deel van het bankkrediet. De papier-rompslomp die deze regeling met zich meebrengt, is echter zo omvangrijk dat weinig banken bereid zijn voor kleine kredieten een beroep op deze regeling te doen.
- Het 'Sormentorfonds' van de Soroptimisten verstrekt een bankgarantie aan vrouwelijke ondernemers tot f 17.500,-
- 'Stason' is een steunfonds voor allochtone ondernemers, dat leningen verstrekt tot f 50.000,-

* Per 1-1-1996 is de nieuwe 'B.B.Z.' regeling voor het verstrekken van krediet ook van toepassing op gevestigde ondernemers.

Overzicht aanvragen Garantiefonds

In 1994 en 1995 zijn er in totaal 91 aanvragen ingediend.

Daarvan zijn 14 vrouwelijke ondernemers uiteindelijk op eigen kracht gestart zonder borgstelling van Mama Cash.

5 Aanvragen zijn aangehouden in afwachting van verder aan te leveren informatie.

2 Vrouwelijke ondernemers hebben ondanks de toegezegde garantie van Mama Cash de financiering bij de bank niet rond gekregen doordat de bank de branche te risicovol achtte. In één geval betrof het een vrij nieuwe branche waarover niet veel marktgegevens bekend zijn (New-Age winkel), de andere betrof een 'zonnecentrum', in welke branche de bank dat jaar 2 faillissementen had meegemaakt.

13 Aanvragen zijn toegekend voor een totaal bedrag van f 243.500,-

57 Aanvragen zijn afgewezen.

Reden van afwijzing:

- 7 hebben na verzoek om verdere informatie niets meer van zich laten horen
- 2 hadden reeds te hoge schulden
- 8 hebben van hun plannen afgezien
- 4 waren onvolledig of te prematuur
- 7 waren niet realistisch
- 11 waren niet loonvormend
- 6 betroffen een samenwerkend echtpaar of een vrouw die met een man gezamenlijk de eigendom van de zaak had
- 7 wilden geen banklening maar een subsidie van Mama Cash
- 5 waren in de textielbranche (in de jaren '94 en '95 heeft het Garantiefonds een zgn. 'textielstop' in acht genomen omdat er een onevenredig groot aantal aanvragen uit de modebranche was. In 1996 is deze 'textielstop' weer opgeheven.)

*Nadia Milop van 'Nadia's Nonbalance Hairfashion', kapsalon voor black hair.
(foto Nancy de Winter)*

Bedrijven waaraan het Garantiefonds in 1994 en 1995 een bankgarantie heeft verstrekt

Amsterdam Dance: Dansstudio in Amsterdam

Een 33-jarige autochtone vrouw in Amsterdam met een Scapino Dans Academie opleiding. De ondernemster heeft ervaring als danseres/choreografe in musicals en muziekgezelschappen en heeft daarnaast als docent gewerkt op diverse nationale en internationale dansscholen. Zij kreeg de gelegenheid een bestaande dansschool met leerlingen en docentenbestand in Amsterdam over te nemen. 'Amsterdam Dance' biedt lessen in alle dansstijlen aan: klassiek, jazz, modern en tapdansen. Ondanks een borgstelling van f 20.000,- van familie en een forse lening kwam de ABN/Amro pas met een krediet van f 62.000,- over de brug na een borgstelling van f 15.000,- van Mama Cash.

De Oosterwaarde: Biologisch-dynamische boerderij in Diepenveen (Gld)

Twee autochtone vrouwen van 29 en 30 jaar oud met een opleiding aan de Middelbare Land- en Tuinbouwschool voor biologisch-dynamische land- en tuinbouw. Na op verscheidene boerenbedrijven, ook in het buitenland, te hebben gewerkt startten de boerinnen hun eigen bedrijf. Er wordt groente geteeld en er lopen 500 legkippen rond. 'De Oosterwaarde' levert op abonnement wekelijks seizoensgroenten en eieren en heeft ook een winkel aan huis. Dankzij een lening van de Triodosbank, grote financiële steun van vrienden en familie en een borgstelling van Mama Cash van f 25.000,- is dit door vrouwen gerunde landbouwbedrijf van de grond gekomen.

De Blauwe Vis: Café en Nachtrestaurant in Rotterdam

Een 32-jarige autochtone vrouw met zeer ruime ervaring in de Rotterdamse horeca. De 'Blauwe Vis' is een café en (nacht)restaurant met een podium voor jazz, variété en andere optredens. Het is ondergronds gevestigd in een ongebruikte metro-tunnel, die is omgetoverd tot een stijlvolle nachtgelegenheid. Een staatsgarantielening en een borgstelling van f 50.000,- van Mama Cash hebben deze aanvulling op de Rotterdamse horeca mogelijk gemaakt.

Saira Beauty & Healthfarm: Schoonheidssalon in Bergen (NH)

Een 42-jarige allochtone vrouw met een zeer ruime ervaring in de cosmetica- en schoonheidsbranche. Zij werkte ook als docente voetverzorging aan een opleidingsinstituut in Haarlem en is actief als bestuurslid in organisaties voor allochtone/islamitische vrouwen in Alkmaar. Eigen-baas-zijn was een lang gekoesterde droom. 'Saira Beauty & Healthfarm' biedt behalve huidverzorging, manicure en pedicure, verzorging van de donkere huid en pigmentbehandelingen, ook algentherapieën, hydromassages en voetreflexbehandelingen.

De RABO bank achtte de investering te groot en had geen vertrouwen in de nieuwe opzet van de zaak. Dankzij een achtergestelde lening van 'Stason', borgstellingen van familie en vrienden én een garantie van f 15.000,- van Mama Cash kon 'Saira' geopend worden.

Nadia's Nonchalance: Black Hair Kapsalon in Amsterdam-Noord

Een 37-jarige allochtone vrouw. Nadat de ondernemster als administratief medewerkster geen werk meer kon vinden, heeft zij zich laten omscholen als kapster. Zij heeft in verscheidene kapsalons gewerkt. Aangezien zij een uitkering had, deed zij een aanvraag bij BZ. Haar aanvraag werd afgewezen, met als opgave van reden dat een 'Black Hair Salon' niet rendabel zou zijn in Amsterdam-Noord. Waar BZ niet van op de hoogte is, is dat de locatie van een gespecialiseerde kapsalon voor mensen met

kroeshaar minder van belang is dan bij een kapsalon voor witte mensen. Zwarte vrouwen bezoeken een salon ongeacht de afstand, omdat het een speciale behandeling betreft. De klanten komen op basis van mond op mond reclame.

Ondanks dat dit niet te bewijzen valt, was de ondernemster ervan overtuigd dat haar huidskleur een rol speelde in de kritische houding van BZ en de bank. Dankzij haar doorzettingsvermogen, steeds weer bellen, schrijven en aanhouden, gaf BZ uiteindelijk toestemming en was ABN/Amro bereid met een borgstelling van f 10.000,- van Mama Cash een lening van f 15.000,- te verstrekken.

Olle Kinderopvang: Kinderdagverblijf in Assen

Een 30-jarige autochtone onderwijzeres. De nieuwe crèche voorziet in de grote behoefte aan kinderopvang in Assen. Er worden voornamelijk kindplaatsen verhuurd aan bedrijven en instellingen.

De RABO bank was uiteindelijk bereid tot een lening/rekening-courantkrediet van f 75.000,- met behulp van een garantie van f 20.000,- van Mama Cash.

De bank stond erop dat ook de echtgenoot zijn handtekening onder het contract zette, omdat men er zeker van wilde zijn dat hij 'positief stond tegenover het initiatief van zijn vrouw'.

Serry's Tweedehands goederen in Alkmaar

Een autochtone 42-jarige vrouw, die als verkoopster werkzaam was, en de laatste jaren een bijstandsuitkering ontving. Zij heeft een starterscursus van de Gemeentelijke Sociale Dienst en het IMK gevolgd.

Bij "Serry's" zijn allerlei tweedehands goederen te koop, zoals (kantoor)meubilair, gasfornuizen, ijskasten, fietsen, bedrijfsmeubilair. Zij richt zich vooral op de niet-kapitaalcrachtige kopers.

Ondanks veel 'van het kastje naar de muur'-gestuur tussen IMK, KvK en de gemeente (die de BZ-toekenning moet verstrekken), slaagt de nieuwe ondernemster er uiteindelijk in een BZ-toekenning te krijgen. Met een borgstelling van f 16.000,- van Mama Cash verstrekt de ABN/Amro een lening van f 32.000,-.

African General Store: Importwinkel in stoffen, levensmiddelen en kleding uit Kenia in Enschede

Een 39-jarige allochtone vrouw. Zij werkte als directie-secretaresse in Tanzania en Kenia en volgde een commerciële opleiding.

De 'African General Store' verkoopt luxe en exotische levensmiddelen, tropische kruiden, Afrikaanse sieraden, muziekinstrumenten en Afrikaanse kleding. De goederen worden rechtstreeks door de familie van de ondernemster, die een winkel heeft in Nairobi, in Kenia ingekocht. De kopers zijn Afrikanen in Nederland en Duitsland, en mensen die belangstelling hebben voor de Afrikaanse cultuur.

Naast een borg van de Gemeente Enschede van f 25.000,- verstrekte Mama Cash een aanvullende borg van f 15.000,- voor een lening van f 78.000,- bij de ABN/Amro.

Chapeau Hoogste Mode: Speciale mode voor de lange vrouw in Nieuwerkerk aan de IJssel

Een 48-jarige autochtone vrouw die vanuit een uitkering start. Zij bezit confectie- en middenstandsdiploma's en ruime ervaring in het bedrijfsleven.

Zelf lid van de 'Klub van Lange Mensen' (KLM) weet de ondernemster hoe moeilijk het is voor lange vrouwen om geschikte kleren te kopen. Mode voor lange vrouwen wordt vaak verward met 'groot', terwijl lange vrouwen langere mouwen nodig hebben of een langere rok, maar niet persé dik zijn. 'Chapeau Hoogste Mode' maakt modern-klassieke kleding voor dames van 1.79 m. en langer. Naast een BZ-lening van f 40.000,- was de RABO-bank bereid met borg van f 7.500,- van Mama Cash een aanvullende lening van f 17.500,- te verstrekken.

Joan's Drogisterij: Drogisterij in Amsterdam Zuid-Oost

Een 40-jarige allochtone vrouw in het bezit van de vereiste vakdiploma's. De ondernemster werkte eerst als filiaalhoudster voor Portegies Drogisterijen. Omdat haar filiaal niet de voor de drogisterij-keten berekende minimumomzet behaalde, werd het opgeheven. Zij zette de drogisterij als eenmans(vrouws)-zaak voort op kleinere schaal. 'Joan's Drogisterij' biedt, naast het gewone assortiment, speciale produkten voor de zwarte/migranten bevolking in Amsterdam Zuid-Oost, zoals cosmetica voor de donkere huid, en medicinale Surinaamse kruiden.

De RABO bank was, ondanks eigen inbreng en een leverancierskrediet, pas bereid een lening te verstrekken, nadat Mama Cash een garantie van f 25.000,- had toegekend.

Bio Shop: Natuurvoedingswinkel in Amsterdam

Een 40-jarige allochtone vrouw uit Hong Kong, die 7 jaar in Nederland woont. Zij heeft een bedrijfskundige opleiding doorlopen in Londen. Vanaf 1990 werkte zij in verschillende Chinese toko's en winkels en deed daarnaast voor een zestal toko's de boekhouding. De 'Bio-shop' verkoopt natuurvoedingsprodukten en -dranken, vitamines en mineralen en haar-en huidverzorgingsartikelen.

Dankzij een borgstelling van Mama Cash van f 10.000,- was de de ABN/Amro bereid een lening van f 35.000,- te verstrekken.

Preciesfiets: Fietsen op Maat in Haarlem

Een 50-jarige autochtone vrouw. De ondernemster werkte jarenlang als verpleegkundige en als coördinator in de gezondheidszorg, daarnaast studeerde zij milieukunde en biologie. Haar liefde voor de natuur en voor het fietsen wil zij vooral ten dienste stellen aan de 'zilveren fietsers': 'Preciesfiets' ontwerpt fietsen voor vooral oudere recreatieve fietsers boven de 55 jaar. Fietsen op maat en passend bij eventuele lichte handicaps.

Naast het eigen vermogen dat de ondernemster inbracht was de RABO bank uiteindelijk bereid een Rekening Courant-krediet van f 25.000,- af te geven op grond van een garantie van f 15.000,- van Mama Cash. Vooral het feit dat het hier een oudere ondernemster betrof, stuitte bij de bank op bezwaren.

Nova: Uitzendbureau voor Vluchtelingen in Amsterdam

De ondernemster is een 34-jarige Iraanse vluchteling. Ondanks haar uitstekende beheersing van de Nederlandse taal, goede opleiding als vertaalster Perzische talen en hbo-opleiding wiskunde en informatica, lukte het haar niet aan een betaalde baan te komen. Van de dertigduizend werkzoekende vluchtelingen in Nederland hebben slechts 1800 een baan. Zij startte een uitzendbureau speciaal voor vluchtelingen, 'Nederlandse Organisatie Vluchtelingen en Arbeid', Nova. Om de voorfinanciering van het uitzendbureau te kunnen bekostigen, heeft Nova kapitaal nodig.

Mama Cash heeft een toezegging gedaan voor een borg van f 20.000,-, maar het wachten is nog op de bank. Vooral het feit dat het hier een volstrekt onbekende markt betreft, levert bij banken en overheidsinstellingen bezwaren op.

Grieta Koster van 'Precies Fiets', fietsen op maat. (foto Nancy de Winter)

Branchespreiding

Het merendeel van de starters in Nederland zet een zaak op in de (technische) dienstverlening en de detailhandel. Bij Mama Cash was in de afgelopen jaren een oververtegenwoordiging van vrouwelijke ondernemers die een schoonheids- of kapsalon wilden beginnen of in de textiel of mode gingen. In de jaren '94 en '95 is dit percentage echter gezakt naar 10% van de aanvragen en is er sprake van grotere diversiteit.

Zwarte, migrantenvrouwen

In 1994 betrof het percentage aanvragen van zwarte, migrantenvrouwen bij het Garantiefonds 23% van het totaal aantal aanvragen. Het aantal toegekende borgstelling aan allochtone vrouwen betrof 25%. In 1995 nam het aantal ingediende aanvragen van zwarte/migrantenvrouwen toe tot 31% en werd 50% van de borgstellingen aan zwarte, migrantenvrouwen verstrekt. Dit percentage steekt gunstig af bij het landelijk gemiddelde (5%), mede dankzij de extra inspanningen die het Garantiefonds heeft geleverd om grotere bekendheid te krijgen bij allochtone vrouwen.

Regionale spreiding van de aanvragen

Noord Holland	25	Friesland	2
Zuid Holland	20	Overijssel	8
Utrecht	8	Groningen	1
Brabant	7	Flevoland	5
Gelderland	10	Drente	2
Limburg	3	Zeeland	-

Slaagkansen

Uit onderzoek in 1993 blijkt van de startende bedrijven in Nederland na 3 jaar nog 75% te bestaan. Dit is een hoog percentage vergeleken bij andere landen in de Europese Unie waar slechts 2/3 van de nieuwe bedrijven nog functioneert na die termijn (*Nota "Werk door Ondernemen" Ministerie van Economische Zaken, 1995*). De cijfers van Mama Cash zijn gunstiger dan het bovengenoemde gemiddelde: slechts 11 vrouwelijke ondernemers zijn sinds 1987 opgehouden, dat is 18%. Uiteindelijk moest 14% van het totale bedrag dat aan garanties is uitgezet, worden uitbetaald. Met 5 vrouwelijke ondernemers is een overeenkomst voor terugbetaling afgesloten.

Activiteiten in de afgelopen periode

- Het Garantiefonds besteedt veel aandacht aan het verkrijgen van grotere naamsbekendheid en het uitbreiden van contacten bij banken, Kamers van Koophandel en andere instellingen voor (vrouwelijke) ondernemers. In de afgelopen periode namen de projectmedewerkster en bestuursleden van het Garantiefonds deel aan talloze congressen, bijeenkomsten, werkconferenties en infomarkten.
- Het Garantiefonds verleende medewerking aan onderzoeken van de B&A groep, in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, 'Vrouwen als ondernemers: Kan het beter' en 'Startersopvang: Kan het beter'. Deze onderzoeken resulteerden in vier proefprojecten in vier regio's ter verbetering van de dienstverlening aan vrouwelijke ondernemers.
- Met het Sormentorfonds werd overlegd over samenwerking. Aangezien startende vrouwelijke ondernemers soms een aanvraag indienen zowel bij Mama Cash als bij het Sormentorfonds, wordt er nu, om dubbel werk te voorkomen, regelmatig overleg gevoerd.
- Ook met het 'Stason-fonds', het steunfonds voor allochtone ondernemers, is overleg over nauwere samenwerking.

Toekomstige activiteiten

Drie aandachtsgebieden

Voor de komende jaren heeft het Garantiefonds besloten, naast de al bestaande extra aandacht

- voor zwarte-, migranten- en vluchtelingenvrouwen, zich te richten op twee specifieke doelgroepen:
- vrouwelijke ondernemers die een innovatief bedrijf willen starten en
- vrouwen die in een traditionele mannenbranche een bedrijf willen opzetten.

Van die laatste groep heeft Mama Cash in het verleden op bescheiden schaal vrouwelijke ondernemers in het zadel geholpen: de eerste vrouwelijke uitvaartondernemer in Nederland werd door Mama Cash van een bankgarantie voorzien, Mama Cash gaf een borg voor een vrouwelijke schipper die een zeilchartership kocht en verleende steun aan twee vrouwen die een biologisch-dynamische boerderij runnen.

De term 'innovatieve bedrijven' wordt over het algemeen gebruikt voor ondernemingen in de 'high tech branche'. Het Garantiefonds verstaat onder innovatief echter kleinschalige bedrijven die nieuwe produkten op de markt brengen. Reden om specifiek aandacht te besteden aan deze groep is dat ondernemingen met een nieuw produkt, moeilijk aan financiering kunnen komen. Banken zijn over het algemeen zeer afhoudend, omdat marktonderzoek voor een nog niet ontwikkeld produkt moeilijk is uit te voeren. Te veronderstellen valt dat het voor vrouwelijke ondernemers extra moeilijk is een bankkrediet te krijgen. Op het gebied van de innovatieve bedrijven heeft Mama Cash steun verleend aan een vrouwelijke ondernemer die cosmetica voor de donkere huid produceert, aan een ondernemer die het concept van de 'katoenen luierservice' in Nederland introduceerde en aan een starter die 'fietsen op maat' maakt.

Netwerk

Het Garantiefonds is bezig een Netwerk op te zetten voor de bedrijven die in de loop van de jaren met behulp van een borgstelling van Mama Cash van de grond zijn gekomen. Netwerk-bijeenkomsten worden georganiseerd om

- zakelijke en persoonlijke contacten te stimuleren en een uitwisseling van informatie tot stand te brengen;
- vrouwelijke ondernemers elkaars diensten te laten afnemen.

Coachingproject

Wanneer de onderneming eenmaal van start is gegaan, kan de vrouwelijke ondernemer vaak steun gebruiken bij het oplossen van allerlei voorkomende problemen, zoals met personeelsbeleid, werving, extra investeringen e.d.

In samenwerking met Stichting Mentorscope, een organisatie van ervaren vrouwelijke ondernemers die hun expertise graag ter beschikking willen stellen aan jongere zusters, onderzoekt het Garantiefonds hoe begeleiding het beste kan worden aangepakt. Het Coachingproject heeft tot doel faillissementen te voorkomen en de deskundigheid van de vrouwelijke ondernemers te bevorderen.

Medewerkster en Bestuursleden Garantiefonds

Jos Esajas is de projectmanager van het Garantiefonds. Zij behandelt de aanvragen van de vrouwelijke ondernemers op kantoor, wint informatie in en zorgt er voor dat de aanvragen ter beoordeling aan het bestuur worden voorgelegd.

Het bestuur van het Garantiefonds bestaat uit:

Monique v.d. Burg volgde verschillende opleidingen op het gebied van marketing en management. Zij organiseert grote evenementen en is daarnaast werkzaam als stafmedewerker PR & Programmering bij een theater in Rotterdam. Per 1-4-1996 heeft zij haar bestuursfunctie bij het Garantiefonds opgezegd, maar is zij nog wel actief in de Fondswerfcommissie van Mama Cash.

Joyce Bottse heeft een eigen administratiekantoor en is daarnaast docent Boekhouden en Administratie voor startende ondernemers.

Carine van den Brink heeft zowel medicijnen als rechten gestudeerd. Zij is werkzaam als advocaat bij een groot advocatenkantoor en houdt zich bezig met zaken in ondernemings- en contractenrecht, arbeidsrecht en medisch recht. Daarnaast is zij griffier van het Medisch Tuchtcollege in Amsterdam.

Mariëtte Bentvelsen heeft bedrijfskunde en sociale geografie gestudeerd en is projectcoördinator van het vrouwenprogramma "Basadi" van het Komitee Zuidelijk Afrika. Per 1-4-1996 heeft zij haar bestuursfunctie bij het Garantiefonds neergelegd.

Edith de Jong is bedrijfseconoom en beleggingsanalist en heeft ervaring als financieel analist voor bedrijven en particulieren. Zij werkt bij het landelijk kantoor van een grote bank als beleidsmedewerker betalingsverkeer. Zij is bestuurslid van het Garantiefonds vanaf 1-10-1995.

Tonny Robben is werkzaam als projectmedewerker bij een grote bank in Amsterdam op de afdeling Produkt Ontwikkeling voor Internationale Cash Management Produkten.

Nassrim Savalooni heeft een eigen organisatie- en adviesbureau en is daarnaast senior beleidsmedewerker van de Unit Vrouwenemancipatie bij Stichting Forum, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling in Utrecht. Zij is sinds 1-10-1995 bestuurslid van het Garantiefonds.

Wenda Tijssen is directeur van het Bureau Opleiding, Training en Mobiliteit van de Universteit van Amsterdam.

*'Orgeade Overzee' toneelstuk van Bodil de la Parra en Carolina Mout
over hun jeugd in Suriname en Nederland. (foto Ben van Duin)*

CULTUURFONDS NEDERLAND

Het Cultuurfonds van Mama Cash geeft financiële steun aan culturele en emancipatieprojecten van vrouwengroepen in Nederland.

Cultuur wordt opgevat in brede zin: alles wat vrouwen doen om hun maatschappelijke posities te verbeteren en hun keuzes zichtbaar te maken. Mama Cash heeft speciaal aandacht voor groepen die hun specifieke posities in de maatschappij moeten verdedigen of bevechten, zoals zwarte-, migranten- en vluchtelingenvrouwen, oudere vrouwen, lesbische vrouwen en meiden. Subsidies liggen tussen de f 500,- en f 5.000,-, laag rentende of renteloze leningen tot f 10.000,-. Ook worden garanties tot f 10.000,- verstrekt.

Het Cultuurfonds van Mama Cash geeft financiële steun aan culturele en emancipatieprojecten van vrouwengroepen in Nederland.

Cultuur wordt opgevat in brede zin: alles wat vrouwen doen om hun maatschappelijke posities te verbeteren en hun keuzes zichtbaar te maken.

Daarbinnen maakt Mama Cash onderscheid tussen WOORD EN KUNST en BELANGENBEHARTIGING.

Onder WOORD EN KUNST vallen culturele projecten in engere zin: intellectuele en artistieke producties die de posities en ervaringen van vrouwen verwoorden of verbeelden. Onder BELANGENBEHARTIGING vallen activiteiten die de structurele achterstelling van vrouwen aan de orde stellen en aanvechten.

Speciaal aandacht heeft Mama Cash voor groepen die hun specifieke posities in de maatschappij moeten verdedigen of bevechten, zoals zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen, oudere vrouwen, lesbische vrouwen en meiden.

Woord en kunst

De categorie 'woord' vertegenwoordigt zowel het geschreven als het gesproken woord. Wetenschappelijke en journalistieke boeken en publicaties, maar ook congressen en lezingen kunnen in aanmerking komen voor steun van Mama Cash. Op die manier wil Mama Cash een bijdrage leveren aan het kritisch ontwikkelen van het feministisch gedachtengoed, het vastleggen van vrouwengeschiedenis en het voeren van openbare debatten.

Vrouwentijdschriften zijn de couveusekindjes van Mama Cash: zij krijgen tijd van leven. Maar als na een redelijke periode geen eigen kracht ontwikkeld is, is voortzetting weinig zinvol. Ofwel doordat de makers uitgeput zijn, ofwel doordat redactie en lezers een te kleine in zichzelf gekeerde groep vormen, zo heeft de ervaring geleerd.

De categorie 'kunst' omvat alle soorten artistieke producties. Theater, dans, muziek, film, video en beeldende kunst. De relatie met het feminisme is in deze categorie niet expliciet. Bij theater, film of video en liedteksten kan een thema natuurlijk verwijzen naar levens van vrouwen; bij dans, beeldende kunst en muziek is dat vaak helemaal niet het geval. Toch is een intuïtief gevoelde verwantschap vaak een criterium om bij Mama Cash voor subsidie in aanmerking te komen. Die intuïties moeten gevoed worden door kennis en ervaring met de tradities en het idioom van een bepaalde kunstvorm. Vandaar dat Mama Cash zich laat adviseren door experts uit het vak. Theater behoort tot de expertise van het bestuur zelf. Voor dans en beeldende kunst zijn externe deskundigen voor advies beschikbaar. Voor beeldende kunst is er bovendien een aparte beoordelingsprocedure: de jaarlijkse kunstprijzen. (zie: *Beeldende Kunst*)

Het gaat bij kunst dus niet zo zeer om de boodschap maar om de manier waarop de kunstenaars hun visies en dromen integreren in een artistieke vorm die een vrouwelijk publiek 'iets zegt of iets doet'. Vormingstheater wordt door Mama Cash dan ook niet gesubsidieerd. Het gaat ook om de manier waarop de produkties tot stand komen, dat wil zeggen op het eigen(zinnige) aandeel dat vrouwen daarin nemen.

Belangenbehartiging

Activiteiten of groepen die structurele verandering van de maatschappelijke positie van vrouwen aan de orde stellen, komen voor financiële steun in aanmerking. Het gaat daarbij om congressen, manifestaties, acties en juridische procedures, met name proefprocessen. Ook vrouwengroepen die zich organiseren op een samenhangend belang voor vrouwen kunnen voor speciale activiteiten subsidie aanvragen, bijvoorbeeld zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen, vrouwenhulpverlening of vrouwenplatforms. Kadervorming is een belangrijk aandachtspunt evenals activiteiten die niet of onvoldoende in de reguliere subsidieregelingen aan bod komen.

Ook steunt Mama Cash vrouwen in niet-traditionele vrouwensporten, zoals schaken, voetbal of rugby.

Criteria

Bij de podiumkunsten en bij film en video moet er sprake zijn van een professionele aanpak, een thematische verwantschap met de ideeën van Mama Cash en een voldoende aantal geplande voorstellingen, c.q. een goede distributie.

- Bij publicaties zijn criteria in de beoordeling: inhoud, kwaliteit en voldoende verspreiding.
- In de vrouwenhulpverlening gaat de aandacht vooral uit naar vernieuwende activiteiten die nog geen positie hebben verworven in de bestaande hulpverlening. Bestaande projecten kunnen financiële steun krijgen voor incidentele activiteiten.
- Voor eenmalige activiteiten, zoals congressen, manifestaties wordt, behalve naar het onderwerp, ook gekeken of de entreegelden een reële bijdrage leveren aan de financiering.
- Een kort geding, of een andere juridische procedure kan in aanmerking komen voor financiële steun, als de structurele achterstelling van vrouwen aan de orde wordt gesteld.
- Regulier vormingswerk, behalve in een enkel geval voor zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen, valt buiten het werkkterrein van Mama Cash.

Salarissen en personeelskosten komen niet in aanmerking voor financiële steun.

Een realistische, kloppende begroting is een vereiste bij alle aanvragen.

Overzicht

	aantal aanvragen	toekenningen	afwijzingen
1994:			
woord/kunst	93	35	58
belangenbeh.	130	45	85
film	3	3	0
	226	83	143
1995:			
woord/kunst	83	54	29
belangenbeh.	103	67	36
film	19	11	8
	205	132	73

In 1995 is een groter aantal aanvragen toegekend dan in het jaar ervoor. De toekenningen zijn gestegen van 37% naar 64%.

In 1994 is er *f* 176.301,- aan de projecten toegekend. In 1995 is het budget verhoogd en is *f* 270.516,- toegekend. Daarnaast is *f* 46.000,- verstrekt voor 15 reisbeurzen naar de Vrouwenconferentie in China.

Het aantal leningen van het Cultuurfonds was zowel in '94 als in '95 2.

Ondanks het grotere budget in 1995 voor het Cultuurfonds blijven de subsidiebedragen klein. In 1994 was het gemiddelde bedrag *f* 2.124,- en in 1995 was dat *f* 2.049,-. Een bijzonder laag bedrag, hetgeen frustratie oplevert zowel bij bestuursleden als subsidieontvangers.

Het aantal aanvragen voor film en video is aanzienlijk gestegen, vooral voorlichtingsvideo's bijvoorbeeld over het leven van vrouwen in andere culturen, over vluchtelingenvrouwen, seksueel geweld en vrouwenhandel. Ook heeft Mama Cash bijgedragen aan enkele speelfilms.

Beeld van de afgelopen jaren

Woord/Kunst

Het aantal aanvragen door academici neemt nog steeds toe. Dat is een verheugende ontwikkeling als het gaat om de doelstelling feministische discussies en kennisdebatten te stimuleren. De toename is echter ook een gevolg van de verarming aan de universiteiten. De bezuinigingen treffen vrouwen relatief meer, aangezien vrouwen als groep in de geschiedenis nog maar pas komen kijken als volwaardige wetenschappers. Vandaar dat Mama Cash financiële steun verleent aan wetenschappelijke congressen en publicaties van vrouwenstudies. Individueel worden vrouwen natuurlijk ook geconfronteerd met de collectieve bezuinigingen, die haaks staan op de groeiende individuele investeringen. Wie tegenwoordig nog een universitaire carrière ambieert, moet daarin zelf investeren, bijvoorbeeld bij het laten drukken van het proefschrift. Mama Cash heeft echter besloten dat zulke investeringen buiten haar bereik vallen.

De podiumkunsten van vrouwen blijven Mama Cash verrassen. De talloze straattheatergroepjes van vrouwen zijn geprofessionaliseerd en europees geïntereerd geraakt, of zijn opgegaan in nieuwe mengvormen. Veel podiumproducties zijn niet meer eenduidig te scharen onder theater of dans, maar zijn multimedia performances. Het aantal aanvragen voor dansproducties neemt overigens opvallend toe. Jonge choreografen durven het steeds meer aan eigen stukken te produceren. De deskundige adviezen van dansdocent en -kunstenaar *Beppie Hillege* waren onmisbaar om het echte talent te ontdekken. In de categorie muziek jubileren jaarlijks talrijke vrouwenkoren, maar amateurkoren vallen buiten de criteria van Mama Cash. Wel zijn speciale feestelijkheden gesteund, omdat zij een zeer bijzondere aankleding hadden. Vrouwengroepen die een cd wilden maken, kregen desgewenst een lening.

Belangenbehartiging

In de laatste jaren worden steeds meer overheidssubsidies ingetrokken. De effecten daarvan zijn al geruime tijd zichtbaar in de aanvragenstroom bij Mama Cash. Met lede ogen ziet Mama Cash aan hoe veel verworven voorzieningen, zoals in de bestrijding van (seksueel) geweld, afgebroken worden. En hoewel Mama Cash zich het liefst op ongebaande wegen begeeft, rekent zij het ook tot haar taak om groepen en belangen te steunen die hun bestaanreden ruimschoots hebben bewezen.

De aanvragen van **zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen** zijn toegenomen. Die stijging is ook te zien in het aantal toekenningen. Zowel in 1994 als in 1995 was vijfendertig procent van de goedgekeurde aanvragen bij de 'belangenbehartiging afkomstig van' van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen.

In deze tijd, waarin het vreemdelingenbeleid voortdurend ter discussie staat, hecht Mama Cash er zeer aan, waar ze kan, de positie van vluchtelingenvrouwen te versterken. Mama Cash heeft een breed scala aan activiteiten van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen gesteund, variërend van een eigen blad voor de vrouwen in de Iraanse vluchtelingenvereniging, tot de oprichting van een belangenvereniging van Afrikaanse vrouwen in Nederland, of het Komitee dat zich inzet voor een zelfstandig verblijfsrecht voor migrantenvrouwen.

Van oudsher steunt Mama Cash activiteiten van **lesbische vrouwen**. Zes procent van het aantal goedgekeurde projecten was afkomstig van lesbische groepen.

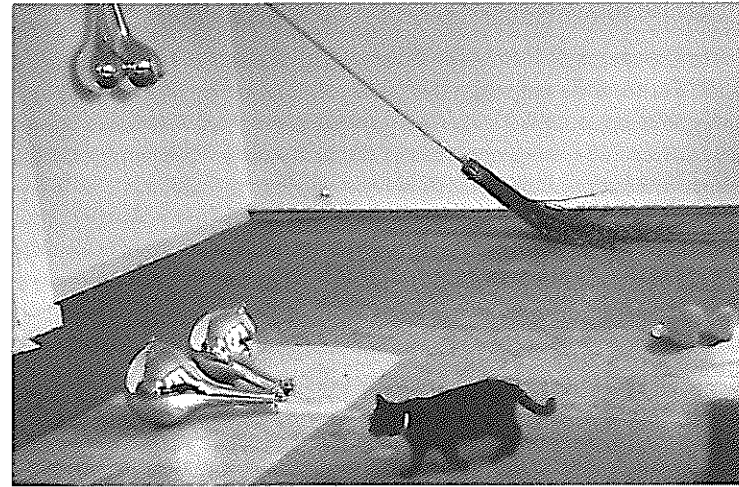
Helaas zijn zowel de aanvragen van **oudere vrouwengroepen** als van **meidengroepen** op de vingers van één hand te tellen.

In 1995 heeft Mama Cash f 46.000,- besteed aan reisbeurzen vanuit Nederland naar de 4e Internationale VN Vrouwenconferentie in China. 15 Reisbeurzen zijn toegekend, voor het grootste deel aan zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen. In het kader van de voorbereidingen voor de Vrouwenconferentie zijn ook een zestal evenementen ondersteund (*zie hoofdstuk: China*).

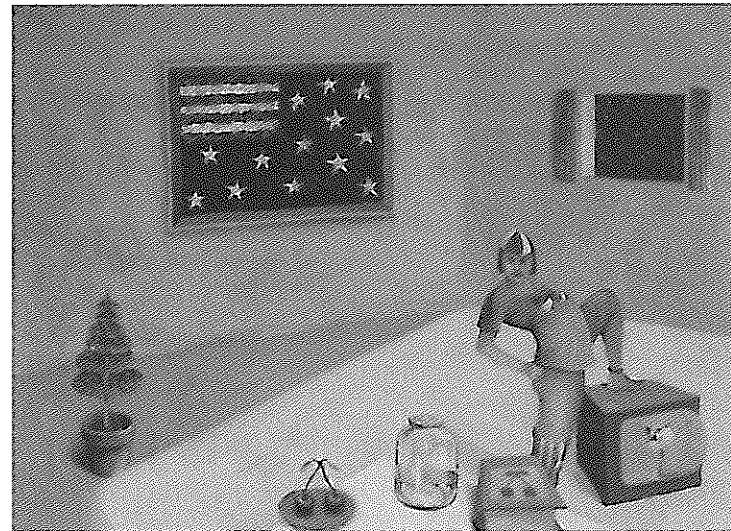
Sport

Nadat het vrouwenvoetbal in Nederland jarenlang als een stiefkindje is behandeld, groeit nu langzamerhand de belangstelling, ook bij de media. Bij s.c. Buitenveldert bestaat een gunstig klimaat voor het vrouwen- en meisjesvoetbal met een eigen vrouwenbestuur. In het seizoen '95/'96 waren er zes damesteams en acht meisjesteams op het veld. In 1994 en 1995 heeft Mama Cash het tweede damesteam van s.c. Buitenveldert gesponsord met tenues en trainingspakken. De naam 'MAMA CASH' staat op de pakken. In het afgelopen seizoen werd Buitenveldert II kampioen in de Haarlemse hoofdklasse.

Schaken: In 1994 en 1995 sponsorde Mama Cash opnieuw het 'Fenny Heemskerk Schaaktoernooi' georganiseerd door de groep Damegambiet. 31 Vrouwen namen deel aan het laatste toernooi. Citaat uit het verslag van Damegambiet: "Er komen meer -vooral jonge- vrouwen schaken en ze schaken beter en vanzelfsprekender, niet meer zo sterk in de wetenschap dat ze bezig zijn te infiltreren in een mannenbolwerk, maar gewoon omdat ze graag schaken. Dat geeft een grote psychologische voorsprong. Is het voor de boven-dertigers onder ons routine geworden ons niet door seksistische uitlatingen in ons spel te laten storen, de benedentwintigers begrijpen de toespelingen vaak niet eens en vragen verbaasd en onbevangen wat meneer bedoelt, waarop meneer er meestal niet verder op door wil gaan.(..) Overigens spelen we steeds vaker tegen mannen die ons heel gewoon vinden, ook als we winnen."

Maria Roosen: Atelier Overzicht. Winnares Kunstprijs Mama Cash 1995. (foto Liedeke Kruk)

Schilderij van Beth Namenwirth, winnares Kunstprijs Mama Cash 1995. (foto Peter Edel)

Beeldende Kunst

Vanaf 1991 stelt Mama Cash jaarlijks één prijs van f 5.000,- ter beschikking aan een vrouwelijke schilder en één aan een vrouwelijke beeldhouwer. Het Cultuurfonds heeft er voor gekozen vrouwelijke kunstenaars te steunen die al een aantal jaren professioneel werken. De reden daarvoor is dat voor 'jong talent' vaker subsidies beschikbaar zijn, terwijl het moeilijk is om aan geld te komen voor vrouwelijke beeldend kunstenaars die niet onmiddellijk doorstoten naar de top.

De inzendingen worden beoordeeld op kwaliteit, individuele ontwikkeling en een idioom waarin de ideeën van Mama Cash een echo lijken te hebben.

Een oproep voor inzendingen wordt geplaatst in het blad 'BK Nieuws'. De inzendingperiodes zijn tussen 1 maart en 1 mei.

Het aantal inzendingen is aanzienlijk (1994:169 en in 1995:155); de kwaliteit van het ingezonden werk neemt jaarlijks toe.

De kunstcommissie bestaat uit twee bestuursleden van het Cultuurfonds en twee externe deskundigen, te weten *Ellen van Eldik*, schilder, en *Nina Goerres*, beeldhouwer.

In 1994 werden *Ri-Jeanne Cuppens* (1957) beeldhouwer te Valkenburg en *Helma Panthus* (1957) schilder te Amsterdam door de commissie uitgekozen.

Over het werk van Ri-Jeanne Cuppens zegt het commissierapport:

"Er is een zekere terughoudendheid, soberheid, maar ook helderheid te zien binnen de gekozen vormtaal, waarbij de architectuur een duidelijke inspiratiebron vormt."

Over het werk van Helma Panthus zegt de commissie:

"Zij schildert op een realistische en ontroerende wijze dagelijkse gevoelens en verlangens. Dit gebeurt in een beeldtaal die ogenschijnlijk niet van deze tijd is en dat geeft juist die spanning en frictie die haar werk uitzonderlijk maakt."

In 1995 hebben *Beth Namenwirth* (1969) schilder in Amsterdam en *Maria Roosen* (1957) beeldhouwer in Arnhem de kunstbeurs van Mama Cash ontvangen.

Over het werk van Beth Namenwirth: "Zij schildert meisjes of vrouwen in kamers - alles speelt zich binnen af - in soms lachwekkende situaties met vervreemdende, maar toch alledaagse, attributen om zich heen. De schilderijen stralen een wonderlijke beklemmende eenzaamheid uit, terwijl dat niets treurigs oproept."

Over het werk van Maria Roosen: "De meeste sculpturen van Maria Roosen zijn gemaakt van glas, die op professionele wijze geblazen worden. Zij concentreert zich voornamelijk op onderdelen van het lichaam, voeten en borsten die zich kwetsbaar, maar ook krachtig en grotesk aan de wereld voorstellen en waarin een enorme, voelbare, energie 'gevangen' zit."

Medewerkster en Bestuursleden Cultuurfonds

Will Janssen is de projectmanager van het Cultuurfonds en behandelt de aanvragen voor het Cultuurfonds op kantoor.

De bestuursleden van het Cultuurfonds hebben allen werk of een achtergrond van waaruit zij inzicht hebben op het gebied van emancipatie en cultuur waar Mama Cash mee te maken heeft.

Louise van Deth heeft een MBA in Business Administration, is afgestudeerd in de Engelse taal- en letterkunde en is thans werkzaam bij Centraal Bureau Fondsenwerving.

Carly Everaert werkt als zelfstandig kostuumontwerper voor het theater, voornamelijk bij het gesubsidieerd toneel, o.a. voor theatergroepen Carver, Firma Riek Swarte, Carousel en Onafhankelijk Toneel.

Leila Jaffar heeft een zelfstandig consultancy bureau voor training, advies en rapportage m.b.t. minderhedenbeleid en interculturele communicatie, vooral gericht op allochtone vrouwen.

Greet van der Kaap is socioloog, gespecialiseerd in de theoretische sociologie, en geeft momenteel o.a. feministische theorie aan de vakgroep Sociologie van de Universiteit van Amsterdam

Dorelies Kraakman is jurist en historica en werkt als universitair docent bij Homo en Lesbische studies aan de Universiteit van Amsterdam

Patti Slegers is huisarts in Amsterdam.

's.c. Buitenveldert, dames II', kampioen in de Haarlemse hoofdklasse.

Projecten Cultuurfonds 1994, 1995

Kunst, theater, dans en muziek

Theater

Stichting Fuga met de theaterproductie 'Calamity Jane', op basis van verhalen van Calamity Jane aan haar dochter: **f 2.000**

Cosmic Ilusions theatervoorstelling 'Brazilian Woman': **f 2.000**

Maaïke van der Meer onafhankelijk theaterproductie 'De nuttelozen van de nacht': **f 1.500**

Theatergroep De Kern voorstelling 'George Sand of het Monster van Nohant': **f 2.500**

Stichting Rasiert voorstelling 'Let me Freeze' over twee vrouwen die de strijd aanbinden tegen de onvermijdelijke aftakeling: **f 1.500**

Moni Dekkers voorstelling 'Een avondje Germaine', over een vrouw met een Meervoudig Persoonlijkheidssyndroom: **f 2.000**

Stichting ZID voorstelling Medea tijdens een culturele uitwisseling met voormalig Joegoslavië: **f 1.500**

Pleintheater 'Arabische Nachten' met theateractiviteiten in de Marokkaanse-Nederlandse gemeenschap: **f 2.000**

Growing up in Public Daphne de Bruin met de voorstelling 'Chez Salomé', waarin de vader dochter-erotiek centraal staat: **f 2.000**

Growing up in Public met de voorstelling 'Babies' van Daphne de Bruin, waarin een vrouw wordt ge-gijzeld door een ongeboren baby: **f 2.000**

Poupou met het muziektheaterproject 'Gebroken Wit' over vrouwelijke agressie: **f 2.000**

Theatergroep CLEV productie 'Claposis' in het kader van Europride: **f 1.000**

Duo Ducato allround entertainment programma door Lot Knoppers en Marja Heikoop: **f 2.000**

Lieke-Rosa Altink speelt 'le Square' van Marguerite Duras, gesteund door Carrousel: **f 1.000**

Basta theatergroep Tournee door Europa met 'Kill your Darlings', over de grilligheid van drie vrouwen: **f 1.500**

Basta theatergroep aanloopkosten voor een nieuwe show: **f 2.000**

Stichting BUK met de voorstelling 'Massa': **f 2.000**

Annette Hildebrand werkplaatsproductie over het verhaal van Pandora: **f 2.000**

Stichting Bless in samenwerking met Stichting 92 voorstelling met 'De Liefde van de Nachtegaal', gebaseerd op de mythe van Tereus en Philomele: **f 4.000**

Floortje Doornik voorstelling 'Julie' van Strindberg: **f 2.000**

Stichting Podiumverschijnselen/'Lever, Hart en Rede' voorstelling 'Spleen', verhalen van twee vrouwen over de liefde: **f 2.000**

Stichting Lady Komedie kleine solovoorstelling 'You name it': **f 2.000**

Orgeade Overzee voorstelling over twee Surinaamse tantes en twee pubers, ook op de Antillen en in Suriname: **f 3.000**

Mirjam van Dam voorstelling 'In de Palm', over een victoriaanse vrouw die zich vestigt in de Syrische woestijn en daar uiteindelijk aan haar eigen waanideeën ten onder gaat: **f 2.000**

Stichting MaMiNou i.o productie 'Ma' Rabia' die een link legt tussen de Marokkaanse en Nederlandse cultuur: **f 2.000**

ROOD Theater productie 'Jan', over een lesbische vriendschap tussen twee meisjes met een verschillende achtergrond: **f 2.000**

Growing up in Public voorstelling van Daphe de Bruin 'De Hofleveranciers', een theaterstuk over drie generaties koninginnen en Willem Alexander aan de vooravond van zijn kroning: **f 2.000**

Muziek

Women International Network Music informatieuitwisseling over vrouwelijke wereldmuzikanten: **f 1.500**

Stichting Vrouw en Muziek concertuitvoering van werk van Cornélie van Oosterzee, Anna Cramer en Elisabeth Kuyper: **f 500**

Haarlems Vrouwenkoor Hoor Haar 5-jarig lustrum met een uitvoering van 'Dido en Aeneas' van Purcell: **f 500**

Het Nijmeegs Vrouwenkoor korenfestival voor vrouwenkoren: **f 3.000**

Theater De Lieve Vrouw vier concerten van vrouwelijke componisten uit de Nieuwe Muziek: **f 1.000**

Stichting Adamello concert ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Henriette Bosmans: **f 1.000**

De Houten Kelen oudste feministisch zangkoor bestaat 20 jaar en organiseert groot korenfeest: **f 1.100**

Mis Osi Es Mi Kas Surinaamse meidenband. Organisatie tweede meidenfestival: **f 2.000**

The United Women's Orchestra lening CD: **f 8.000**

Dans

Stichting Over Mijn Lijk een 'camping-choreografie' over het alledaagse van het campingleven: **f 1.000**

Annelie David dansstuk voor vier dansers in het kader van de tentoonstelling van Marlow Moss: **f 1.500**

Stichting Fresh Tracks Catharina Conradi met de dansproductie 'Verweerde Spiegels', geïnspireerd op het werk van Charlotte Salomon: **f 2.000**

Mediarte met de vierde productie van Choreografe Or Bagim, Naranti productions met 'Wreed en Tocht', een dansproductie: **f 2.000**

Stichting Zuil van Volta 'Twee, vrouw No. 102', een dansproductie: **f 2.000**

Clemantuz Dance Theatre 'Grootmoeder is ziek', gebaseerd op Roodkapje: **f 1.500**

Monica Page Muziek en dansproject in samenwerking met Eileen Standley 'In my Grotto': **f 1.000**

Pauline de Groot dansproject 'VOID': **f 2.000**

Kristin de Groot solodansvoorstelling 'Chambre Close': **f 2.000**

Stichting Lucida Stilla Roris mimevoorstelling 'Leen mij je been' in het kader van het Mime Comedy Festival: **f 1.000**

Helena Lizari dansvoorstelling '2 in 3': **f 2.000**

Tamarah Kaye Tossey solodansvoorstelling 'Betwixt and Between', over vrouwen met multiculturele ervaringen: **f 1.000**

Naranti solodansvoorstelling 'Uiara' van de Braziliaanse Rose Akras: **f 2.500**

Stichting Liberia/Mimegezelschap Space voorstelling 'Er moet iets zijn' over de betrokkenheid van twee zusters bij wereldpolitiek en terrorisme: **f 2.500**

Krimi drie beginnende choreografen met hun eerste productie: **f 2.000**

Naranti Productions dansvoorstelling van Desiree Delauney: **f 2.000**

Stichting Aziyade opzetten professionele dansschool van Oriëntaalse dans, voor en door vrouwen: **f 3.500**

Wiske Sterringa voorstelling samen met Caroline Dokter 'Gouden Regen', een combinatie van taal, muziek en beweging. Over drie vrouwen op de helft van hun leven: **f 3.000**

Stichting Het Gevogeld Verlangen voorstelling bewegingskunstenaar Barbare Duijjes 'Oorgetuige': **f 2.500**

Overig

Dianne Torr met haar 'Drag King Workshop' in de Melkweg: **f 1.500**

Women Go Wild door Gail Pilgrim Festival over vrouwen en humor: **f 2.000**

Vereniging Mime Comedy reiskosten Nola Rae om een workshop te geven in het kader van het Mime Comedy Festival: **f 1.500**

Film

Circe film 'Aletta Jacobs' van Nouschka van Brakel: **f 5.000**

Video Noise documentaire over drie migrantenvrouwen in New York, Bologna en Utrecht: **f 5.000**

Asian Women's Collective film over de positie van Aziatische migrantenvrouwen in Nederland: **f 2.000**

Stichting Internationaal Vrouwencentrum Den Helder Voorlichtingsfilm 'Allochtone Vrouwen op de Arbeidsmarkt': **f 2.000**

Stichting Toekomst Fatima Jebli Ouazanni met de documentaire 'Oude Kouskous' over de mythe van de maagdelijkheid: **f 5.000**

Stichting GTV 'Dames en Heren' 11-delige serie over uiteenlopende onderwerpen met betrekking tot homoseksualiteit: **f 1.000**

Ingeborg Jansen film 'The taste of life' over een moeder en twee dochters die samen een fish and chips-shop runnen in Hull, Engeland: **f 4.500**

Drijfveer videoproject 'Ook meisjes kunnen voetballen': **f 5.000**

Gemeente Nijmegen docu-drama waarin vier uiteenlopende vrouwen centraal staan (een Turkse, een Bosnische, een dove vrouw en een kunstenaar): **f 2.500**

TV Dits documentaire over 'goede' en 'ontaarde' moeders: **f 2.500**

De zaak van Traan animatiefilm waarin het verhaal van een meisje geschetst wordt dat plotseling kaal wordt: **f 1.500**

Fanta Regina Nacro film 'Pouck Nini' over het dwangmatige overspel van sommige (Afrikaanse) mannen: **f 3.000**

Boa Producties video van Afra Jonker ten behoeve van lespakket over seksuele intimidatie: **f 2.000**

Daily Life in a Suitcase filmproject over Afrikaanse vrouwen met hun levensverhalen: **f 3.000**

Sarah film over een meisje van 10 jaar dat zeer zelfstandig in het leven staat: **f 2.500**

Centrum Buitenlanders Midden-Nederland
documentaire 'De Drie Dochters van Marrakesh': **f 3.000**

Woord

Uitgeverij Vita vertaling biografie van Erica Mann: **f 3.640**

Henriëtte Lakmaker biografie van Emmy Belinfante, een van de eerste vrouwen in de journalistiek **f 2.000**

Archief De Brouse van Groenou ontsluiting archief met brieven van o.a. Aletta Jacobs: **f 1.500**

Stichting Bonheur theatergroep jubileumboek ter gelegenheid van tienjarig bestaan: **f 1.500**

Mithabeth Cohen gedichtenbundel 'Moet is een bitter kruid'. Postume uitgave door Renee Dubois
f 1.000

Uitgeverij Perdu met 'In het Spoor van de Albatros' door Marnel Breure. Essays over zwarte Afrikaanse cultuur en literatuur, met nadruk op de vrouwelijke stem: **f 2.500**

Peti Büchel/Sjuul Deckwitz de strip 'Alie Snoek, mijn leven': **f 5.000** (lening).

Vereniging voor Vrouwengeschiedenis nummer tien 'Tipje van de Sluier'
met als thema vrouwen en religie: **f 2.000**

SUA publicatie 'De politiek van de katholieke vrouwenemancipatie' door Mieke Aerts: **f 2.000**

Uitgeverij Jan van Arkel Ineke Wiense met een
werkboek over vaardigheden voor Turkse vrouwen: **f 2.000**

E. Captein, Tussen aanpassing en verzet. Mogelijkheden voor vrouwen in Nederlands-Indië tijdens de Japanse bezetting.
boek over ervaringen van vrouwen tijdens die periode: **f 2.000**

Pantha Rhei bibliografie over zwarte en migrantenvrouwen in de media: **f 2.000**

Komitee Zuidelijk Afrika themanummer 'Amandla' over geweld tegen vrouwen: **f 2.000**

Helse Hex klachtenboek over ervaringen van vrouwen uit de psychiatrie: **f 2.000**

Nies Medema/Lisette Dekker boek over de veranderde positie
van vrouwen in Oost-Europa: **f 2.500**

Vrouwengroep 'Bundel tegen Sexueel Geweld'
bundel met negatieve ervaringen van vrouwen met de politie bij aangifte van seksueel geweld: **f 2.000**

Vrouwenopvang Cassandra Leiden publikatie over methodiek-ontwikkeling in de hulpverlening
van mishandelde en bedreigde vrouwen: **f 3.000**

Stichting Kleur in het Werk boek over invloed van de Islam op Marokkaanse meisjes: **f 1.500**

Usha Marhe schrijft een boek over incest onder Surinaamse gezinnen: **f 1.500**

Nies Medema boek 'De Chinese vrouw bestaat niet',
interviews met Chinese vrouwen in China: **f 1.500**

Stichting Kenau jubileumboek over 12,5 jaar bestaan van Kenau: **f 1.000**

Stichting VIDO werkboek over vrouwenzelfhulp voor trainsters en begeleidsters van VIDO: **f 1.000**

Tijdschrift MADAM tienjarig bestaan van dit lesbisch tijdschrift **f 1.510**

Kunsttijdschrift RUIJTE afrondingspublicatie van 12-jarig bestaan: **f 4.000**

Tijdschrift Lilith politiek-feministisch blad: **f 750**

Tijdschrift 'Doodgewoon' van Stichting Eindelijk met onderwerpen rond dood: **f 2.500**

Savante, tijdschrift voor vrouwenstudies. Ondersteuningskosten: **f 2.000**

Omslag Haarlem onafhankelijk maandblad om de emancipatie en
weerbaarheid van achterstandsgroepen te bevorderen: **f 1.000**

Manifestaties, Congressen, Centra, Acties

Vrouw en Arbeid tentoonstelling honderd jaar 'Vrouw en Arbeid': **f 3.000**

Lesbisch Archief Amsterdam reizende postertentoonstelling uit eigen collectie: **f 1.500**

Surinaams Vrouwen Overleg Rijnmond festiviteiten rond 8-maart: **f 2.000**

Komitee Zelfstandig Verblijfsrecht Migrantenvrouwen opzetten informatie/coördinatiepunt voor migranten- en vluchtelingenvrouwen: **f 3.300**

COS Den Haag festival 'Marokko achter de duinen', waarin veel aandacht voor Marokkaanse vrouwen: **f 2.000**

OLAA Organisatie Latijns-Amerikaanse Activiteiten reisbeurs voor Patricia Vera voor de follow-up van de Wereldvrouwenconferentie: **f 3.000**

Stichting Moslim Vrouwen Rotterdam organisatie theatergroep van 20 meiden: **f 800**

Museum voor Volkenkunde festival rond Islamitische kunst en cultuur. Reiskosten voor spreeksters: **f 5.000**

COC Twente symposium met als thema's 'angst tegenover verlangen', 'rouw tegenover verloochening', 'onthullen tegenover vermommen': **f 1.500**

Nina Wattimena reiskosten voor 'International Maluku Research Conference' om te spreken over de Molukse 'carrière-vrouw' in Nederland: **f 2.000**

Babaylan conferentie 'Migrant Women Under the European Union': **f 2.500**

Stichting Tussenfasenhuis voor ex-gedetineerde vrouwen theaterproductie met gedefinieerde vrouwen: **f 2.000**

Surinaams Vrouwen Kollektief boekenbal voor allochtone en autochtone vrouwen: **f 3.000**

Netwerk Zelfstandig Verblijfsrecht Migrantenvrouwen NIEUWS conferentie over onderzoek naar zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen en hun dagelijkse realiteit: **f 5.000**

Stichting De Rode Draad ondersteuningskosten voor deze zelforganisatie van prostituees: **f 2.000**

Vrouwengezondheids-Informatiecentrum Hedda startkosten telefonische hulpdienst voor vrouwen in Friesland: **f 1.500**

Vereniging van Iraanse Vluchtelingen in Nederland halfjaarlijks bulletin voor het Vrouwenberaad binnen deze vereniging: **f 2.000**

Lange Lies, Vrouwenhulpcentrum Heerlen lustrumfeest 10 jaar: **f 1.500**

Vergadering van Stichting Londa Mama Afrika: Lomaf, Organisatie van Afrikaanse vrouwen in Nederland. ('londa' betekent 'meedoen' in het Bantoe) (foto Nancy de Winter)

Stichting Londa Mama Afrika 'LoMaf' startkosten belangenvereniging voor Afrikaanse vrouwen in Nederland: **f 1.500**

Beroepsvereniging Feministische Zelfverdediging Utrecht
symposium vijfjarig lustrum: **f 2.000**

Amnesty International vrouwenfilmfestival 'Tegen de Verdrukking in' in Amsterdam, tijdens de Wereldvrouwenconferentie: **f 4.000**

AISA Emancipatie-ondersteuning voor zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen. Manifestatie met als thema 'positieve beïnvloeding beeldvorming zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen: **f 5.000**

Stichting Zami tentoonstelling over 'beelden van zwarte, migranten-vrouwen': **f 3.000**

Multi Cultureel Vrouwenennetwerk Den Haag trainings- en ontmoetingsweekend 'Leven in een multi-culturele samenleving': **f 2.500**

Blijf van mijn Lijf huis Dordrecht onderzoek naar andersoortige opvang voor vrouwen: **f 2.000**

Emancipatieplatform Sittard vierdaags vrouwenfilmfestival: **f 1.000**

Vereniging Proefproces Duomoederschap actie voor wettelijke status van partner van lesbische moeders: **f 4.000**

Congres Vrouwen in de Media brede, vakkundige aandacht voor vrouwen in media en journalistiek: **f 5.000**

Stichting Jaarboek voor Vrouwengeschiedenis symposium n.a.v. publikatie 15e jaarboek 'Sekse en Oorlog': **f 1.000**

Stichting D.D. fotoproject 'Awareness' van Desiree Dolron over de verblindheid van de mensen voor wat er gaande is, in het kader van 50 jaar bevrijding: **f 2.000**

Stichting Amazone reizende tentoonstelling 'Beeldvorming Antilliaanse en Arubaanse meisjes': **f 2.000**

Stichting Astrid Limburg Prijs jaarlijkse uitreiking voor mensen/instanties die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de verloskunde: **f 1.500**

Tineke Jansen reiskosten presentatie conferentie in China over drie generaties vrouwen in Indonesië: **f 1.500**

Stichting Lesbisch Archief Amsterdam cursus deskundigheidsbevordering vrijwillige medewerkers: **f 1.250**

Stichting Onderzoek en Voorlichting Bevolkingspolitiek petitie aan de president van ECOSOC over de positie van het Vaticaan in de Verenigde Naties: **f 2.000**

Meidencentrum Zuidoost cursus voor meiden met als thema 'Keuzes zonder/onder dwang':
f 1.000

Huiskamerproject Prostitueés (HAP) werkconferentie met presentatie aan andere instellingen:
f 1.500

Een Vrolijke Oude Dag tweede landelijke symposium over oudere vrouwen en hun toekomst:
f 2.000

De Oude Ulo, Leek een 'Dames op Dreef-Dag', culturele manifestatie met en door vrouwen: **f 1.000**

Stichting Welzijn Zeeburg Meidenbootkamp voor meiden uit bijstandsgezinnen en een-oudergezinnen: **f 750**

Kassandra Wageningen startkosten stichting die aandacht wil vestigen op de rol van vrouwen in het opkomend fascisme: **f 1.000**

FORSA Steunpunt Antillianen en Arubanen in Nederland
assertiviteitstrainingen voor meiden: **f 2.000**

Vormingscentrum 't Buurthuis Den Haag fototentoonstelling over het leven van 10 vrouwen afkomstig uit verschillende culturen: **f 2.000**

Welzijnswerk De Baarsjes Amsterdam themavond 'Zelfbeschikkingsrecht van vrouwen over hun lichaam', gericht op Marokkaanse vrouwen: **f 900**

Vrouwenhulpgezondheidscentrum Rotterdam demonstratie tegen pil uit ziekenfonds: **f 500**

Groep 7152 Utrecht feestelijk landelijke bijeenkomst ter gelegenheid van 25-jarig bestaan van deze lesbische groep: **f 2.000**

Komitee Vrouwen in de Bijstand Utrecht bijeenkomst voor alle komitees in Nederland: **f 1.500**

Jongerenbond Eindhoven landelijke actie op scholen rond seksuele intimidatie: **f 1.500**

Proefproces tegen verzekeringsmaatschappij wegens niet uitkeren van ziektegeld tijdens zwangerschapsverlof: **f 1.500**

Fenny Heemskerks Vrouwenschaaktoernooi eerste lustrum en 75ste verjaardag van Fenny Heemskerck: **f 2.000** en **f 3.300** (sponsoring)

Filmhuis Cavia Amsterdam filmfestival lesbische films: **f 3.000**

Vrouwengroep La Lupa Groningen organisatie heksennacht: **f 500**

Stichting Welzijn Advies en Ondersteuning fietsproject voor migrantenvrouwen: **f 500**

Stichting Vrouwenhuis Amsterdam inrichtingskosten: **f 1.000**

Dames Rugby Vereniging RUS Utrecht 10-jarig bestaan met promotieactiviteiten: **f 500**

Polly Levens tentoonstelling over de vrouwenconferentie in Beijing: **f 1.000**

Brabants Steunpunt Jeugdwelzijn projectgroep Wereldmeiden ter voorbereiding van de Wereldvrouwenconferentie: **f 2.000**

Vrouwenalliantie manifestatie voor jongere vrouwen en meiden als voorbereiding voor de Wereldvrouwenconferentie: **f 1.500**

COS Zuid-Holland provinciale publieksmanifestatie in het kader van de Wereldvrouwenconferentie: **f 1.000**

COS Utrecht campagne 'Leading Ladies' als afsluiting van de provinciale voorbereidingen voor de Wereldvrouwenconferentie: **f 2.000**

Projectgroep Mensenrechten-Rechten van vrouwen werkboek voor voorbereidende conferentie op de wereldvrouwenconferentie: **f 1.500**

Vereniging van Nederlandse Vrouwelijke Artsen internationaal congres voor vrouwelijke artsen. Reisbeurs: **f 1.500**

TIYE International reisbeurs Social Summit in Kopenhagen: **f 750**

Wij Vrouwen Eisen actie om de pil in het ziekenfonds te houden: **f 2.000**

Vrouw en Werk Amersfoort werkconferentie ter gelegenheid van tienjarig bestaan: **f 2.000**

Womens Activities Promotion ondersteuning en voorlichting op het gebied van communicatie: **f 1.500**

Instituut voor Publiek en Politiek affichecampagne om de deelname van vrouwen in politiek en bestuur te bevorderen: **f 1.000**

Stichting Zelfverdediging Tilburg startsubsidie cursussen voor zelfverdediging voor vrouwen: **f 2.000**

IIAV 'Onderbelicht' tentoonstelling en lezingencyclus over zwarte en migrantenvrouwen in Nederland: **f 2.000**

Centrum voor Gender Studies Groningen seminar over Gender- en Communicatiewetenschappen: **f 500**

Netwerk Inter-Etnische Vrouwenstudies NIEUWS zwarte en witte wetenschappers werken aan integratie van zwarte theorie en zwarte perspectieven in de wetenschap: **f 1.500**

Irene Laarakker ontwerp erotische stimulator voor vrouwen: **f 2.000**

Landelijke Antilliaanse en Arubaanse Vrouwenorganisatie
presentatie van de officiële oprichting: **f 500**

Stichting Vrouwenrechtswinkel Maastricht
bezinnings- en ontplooiingsweekend voor de vrijwilligsters: **f 250**

Stichting VIDO Nederland
feestelijk bijeenkomst n.a.v. een fusie met vijf andere organisaties: **f 2.000**

Stichting Zami de Zami-Award 1995 prijs voor zwarte, migrantenvrouw die zich heeft onderscheiden in Nederland: **f 1.500**

Black Orchid promotiefeest voor deze organisatie van lesbische zwarte- en migrantenvrouwen: **f 1.200**

De Worstelclub reis- en verblijfkosten voor de Gay Games in New York: **f 1.780**

PSVG/KBSR organiseert een conferentie over de vraag 'Is het mogelijk een nieuwe feministische seksuele ethiek te ontwikkelen vanuit het perspectief van het vrouwenlichaam?': **f 2000**

Multiculturele Vrouwenorganisatie Boxtel kadervorming voor allochtone vrouwen: **f 2.500**

FNV 6e Internationale Vrouwenconferentie van het Internationale Verbond van Vrije Vakverenigingen: **f 2.000**

Roze Links Utrecht studiedag in het kader van het wetsvoorstel partner-registratie: **f 2.000**

Stichting Artimobiel zeemeerminrentocht in het kader van Europride: **f 1.000**

Damesvoetbalclub Buitenveldert
sponsoractie Mama Cash voor het tweede dames team: **f 2.800**

Antilliaans Arubaans Steunpunt e.a. Gelderland project 'Het bespreekbaar maken van seksualiteit binnen de Antilliaanse en Arubaanse gemeenschap': **f 1.500**

Vrijwillige Internationale Aktie samenwerkingsproject met de Vrouwenschool in Nijmegen t.b.v. renovatie pand: **f 2.000**

Marokkaanse Vrouwen Vereniging Nederland
herinrichtingskosten voor nieuw pand: **f 1.500**

Main Event, Rotterdam organiseert wervelend feest op 8 maart: **f 2.000**

Meisjes Informatie Punt in Tiel met het radioproject 'Hoor mij nou', met als doel de participatie van meisjes: **f 1.000**

Stichting Vrouwenpodium Den Bosch ter bevordering van culturele activiteiten door en voor vrouwen: **f 1.500**

Rotterdamse Arbeiders Vereniging organiseert een weekend voor Turkse vrouwen ter doorbreking van hun isolement: **f 2.000**

Al Nisa, Stichting Nederlandse Moslimvrouwen ontmoetingsdag van vrouwen met Islamitische achtergrond met als thema 'gezinspatronen en vrouwendilemma's': **f 2.000**

Landelijk Netwerk Onderzoek en Beleid Oudere Vrouwen studiedag over oudere vrouwen: onderzoek, praktijk en beleid: **f 2.000**

Vrouweninformatiepunt Nicaragua Komitee reisbeurs voor Latijns Amerikaanse vrouw naar Conferentie 'Vrouwen overleven, in Midden Amerika': **f 1.500**

Mr. A. de Graaf Stichting tentoonstelling over prostitutie. Financiering onderzoek door twee historici: **f 1.000**

Goed Verkeerd Belicht tentoonstelling in het kader van Europride: **f 1.500**

Dona Haraway manifestatie rond deze Amerikaanse filosofe en haar boek 'Manifesto for Cyborgs': **f 2.500**

Stichting Mimoza Amsterdam werkconferentie 'Hoe in de Amsterdamse gezondheidszorg om te gaan met de specifieke behoeften en mogelijkheden van migrantenvrouwen': **f 1.500**

Blijf van m'n Lijf Amsterdam onderkomen voor opvang van vrouwen na crisisopvang in Blijfhuis: **f 2.000**

Stichting LAT (Loopt Als een Trein) Enkhuizen inrichtingskosten koepelorganisatie voor St. Vrouwen in de Bijstand, Vrouweninfotheek en Vrouwengezondheidscentrum: **f 1.500**

Stichting Welzijnswerk Boxmeer festival 'Cultureel Gekleurd': **f 2.000**

Koerdische Culturele Vereniging, Rotterdam presentatie activiteiten voor Koerdische vrouwen: **f 1.500**

FUNLA Rotterdam emancipatie-weekend voor Latijns Amerikaanse vrouwen: **f 1.000**

Network of Sex-work Projects reisbeurs voorbereidingsconferentie in Wenen voor de Wereldvrouwenconferentie: **f 438,50**

Stichting tegen Vrouwenhandel overbruggingslening project 'PHARE' vrouwenhandel in Oost-Europa: **f 25.000**

Publicaties verschenen met steun van Mama Cash in 1994 en 1995 (foto Nancy de Winter)

De vrouwen van 'El Closet de Sor Juana', actieve lesbische groep in Mexico City.

HET ZUIDENFONDS

M De vrouwenbeweging is mondiaal. Ondanks grote culturele verschillen zijn onafhankelijkheid en zelfstandigheid gemeenschappelijke noemers die vrouwen over de hele wereld met elkaar verbinden. Mama Cash steunt kleine, zelfstandige vrouwengroepen in het Zuiden (de Derde Wereld) die de emancipatie van vrouwen bevorderen en op radicale verandering zijn gericht. Mama Cash geeft 'startgeld' voor het opzetten van nieuwe groepen of nieuwe projecten. Daarnaast steunt Mama Cash groepen die door hun radicale opstelling moeilijk financiering uit andere bronnen krijgen.

Mama Cash richt zich op vrouwengroepen in Afrika, Azië en Latijns Amerika, die organisatorisch onafhankelijk zijn van overheid, politieke partijen of religieuze instanties.

Subsidies gaan tot f 10.000,-

In ieder cultuur geven vrouwen op hun eigen manier vorm aan de emancipatie. Juist voor kleine, radicale vrouwengroepen in het Zuiden (de Derde Wereld) is het moeilijk om aan geld te komen. De strijd van vrouwen staat over het algemeen laag op de (manelijke) prioriteitenlijst. Centraal in het beleid van Mama Cash staan structurele positieve verbetering van vrouwen en 'empowerment' van vrouwen zodat zij voor hun rechten kunnen op komen en maatschappelijke verandering tot stand brengen.

Criteria

De subsidie-criteria van het Zuidenfonds zijn mede tot stand gekomen na overleg met vertegenwoordigsters van verschillende medefinancieringsorganisaties in Nederland. In dit overleg, dat inmiddels twee maal heeft plaatsgevonden, werd besproken wat voor Mama Cash de meest effectieve manier is om haar Zuiden-subsidies aan te wenden. Uitgangspunt in de besprekingen is de vraag 'wat is het gat in de markt': op welke manier kan een klein fonds als Mama Cash nuttig zijn, op welke terreinen zijn de grote organisaties minder actief, of kunnen zij niet aan de vraag voldoen. In deze besprekingen werd het volgende duidelijk:

- kleine subsidiebedragen vormen een probleem voor de grote organisaties, omdat ze relatief veel werk met zich meebrengen;
- kleine of beginnende groepen dringen moeilijk door tot de bureaucratie van de grote organisaties. Pas na een aantal jaren lukt het hun toegang te krijgen;
- radicale gender-issues vallen niet onder de noemer 'armoedebestrijding', en hebben vaak een lage prioriteit bij de grote medefinancieringsorganisaties.

Het Zuidenfonds van Mama Cash heeft daarom besloten subsidies, tot f 10.000,- te verstrekken aan kleine of beginnende vrouwengroepen en aan groepen die zich bezighouden met radicale issues.

Mama Cash richt zich op zelfstandige vrouwengroepen, onafhankelijk van religieuze organisatie, staat of politieke partij.

Mama Cash steunt activiteiten van vrouwengroepen op de volgende terreinen:

- De strijd van vrouwen voor hun rechten: mensen- en burgerrechten voor vrouwen, recht op eigendom en landbezit;
- Zeggenschap over eigen lichaam en seksualiteit, bescherming tegen (seksueel) geweld;
- Communicatie: documentatiecentra en bibliotheken, mediagroepen, tijdschriften, het bevorderen van internationaal netwerken, reiskosten naar (internationale) congressen;
- Cultuur: culturele activiteiten zoals theater, film of muziek gericht op bewustwording van de maatschappelijke structurele achterstandspositie van vrouwen.

De voorwaarden waaronder Mama Cash projecten van vrouwengroepen in het Zuiden ondersteunt zijn:

- ▼ de activiteiten moeten gericht zijn op maatschappelijke positieverbetering van vrouwen en een bewustwordings- en actieperspectief hebben;
- ▼ er moet een -binnen hun eigen culturele context passende- feministische analyse aan hun activiteiten ten grondslag liggen;
- ▼ de groep moet onafhankelijk zijn en geleid worden door vrouwen;
- ▼ activiteiten moeten op vrouwen zijn gericht;
- ▼ subsidies zijn projectsubsidies.

Informatie inwinnen en beslissingsprocedure

Mama Cash heeft een netwerk van adviseurs, in Nederland en in landen in het Zuiden. Zij onderschrijven de doelstelling van Mama Cash en zijn op de hoogte van de criteria van het Zuidenfonds. Wanneer een subsidieaanvraag bij Mama Cash binnenkomt die binnen de criteria past, wordt allereerst informatie ingewonnen bij de adviseurs over wat zij van de groep weten en hoe zij de activiteiten beoordelen.

Het adviseursnetwerk bestaat uit:

- de bestuursleden van het Zuidenfonds met hun contacten;
- internationale vrouwenfondsen en hun adviseursnetwerk: 'Woman Kind', Groot Brittanië; 'Match', Canada; 'Global Fund for Women', USA; 'KULU', Denemarken;
- regiodeskundigen van Nederlandse medefinancieringsorganisaties en internationale organisaties;
- gender-deskundigen in de verschillende landen in het Zuiden;
- vrouwengroepen in het Zuiden waar Mama Cash contact mee heeft.

Wanneer alle informatie over de groep op het kantoor is verzameld en het advies van de adviseur(s) binnen is, wordt de aanvraag voorgelegd aan het bestuur. Het bestuur houdt iedere twee maanden een beslissingsvergadering. Het jaarlijkse budget van het Zuidenfonds is in zes delen verdeeld; het beschikbare bedrag voor die vergadering wordt verdeeld over de aanvragen die zijn goedgekeurd.

Overzicht

	toekenningen	afwijzingen	totaal
1994	47	74	121
1995	56	32	88
Chinareizen	21	60	81
	124	166	290

Het aantal aanvragen in 1995 is zeer toegenomen, mede onder invloed van het grote aantal aanvragen voor reisgeld naar de VN Vrouwenconferentie in Beijing. Het grootste aantal aanvragen, zowel in 1994 als in 1995, komt uit Latijns Amerika. Afrika komt op de tweede plaats en op de derde plaats komt Azië. Op zich is deze rangorde niet verwonderlijk: in veel landen in Latijns Amerika bestaat een grote, levendige en al tamelijk 'oude' vrouwenbeweging met veel groepen. Vrouwengroepen komen op de hoogte van het bestaan van Mama Cash via 'mond op mond reclame'. Het komende jaar gaat het Zuidenfonds grotere bekendheid geven aan haar bestaan in Afrika en Azië.

Voor de Vrouwenconferentie in China zijn 21 reisbeurzen toegekend aan vrouwen uit het Zuiden: 7 aan vertegenwoordigsters van groepen in Afrika, 6 uit Azië, 6 uit Latijns Amerika, 1 uit Europa en 1 van een internationale organisatie gevestigd in de VS.

In totaal werd in 1994 f 102.992,- toegekend aan projecten in het Zuiden. In 1995 is het budget van het Zuidenfonds aanzienlijk verhoogd. Aan projectaanvragen is f 287.023,- toegekend plus voor de Chinabeurzen f 105.163,-. Het gemiddelde subsidiebedrag was: f 2.191,- in 1994 en f 5.093,- in 1995.

Lesbische groepen

Op de VN Vrouwenconferentie in China werd opnieuw duidelijk hoe moeilijk het is voor lesbische groepen in landen in het Zuiden om aan geld te komen, doordat de meeste subsidiegevers zich niet met het issue van lesbische vrouwen willen inlaten.

Mama Cash vindt deze groepen belangrijk. Zij steunt vrouwen met een niet-traditionele en anti-patriarchale levenswijze. Veel lesbische groepen zijn radicaal in hun maatschappijvisie en hebben daardoor ook uitstraling naar andere vrouwengroepen. Daarnaast strijden lesbische groepen ook om mensenrechten omdat zij extra onderworpen zijn aan geweld en intimidatie.

Mama Cash ondersteunde 12 lesbische groepen en projecten (12%) in het Zuiden.

Internet in Afrika

Op de verschillende continenten zijn Voorbereidingsconferenties georganiseerd voor de VN Vrouwenconferentie in China. Op de Voorbereidingsconferenties in Afrika en op de Vrouwenconferentie zelf, werd duidelijk dat de communicatie tussen vrouwengroepen in Afrika veel te wensen over laat. Contacten en informatie lopen makkelijker van Afrika naar het Noorden en omgekeerd. In het Noorden zijn wij vaak beter op de hoogte van wat zich in verschillende Afrikaanse landen afspeelt, dan vrouwengroepen in buurlanden, of in het land zelf. Afrikaanse vrouwengroepen onderling hebben minder contact, en zijn vaak niet op de hoogte van elkaars activiteiten. Dit geldt nog in sterkere mate voor de communicatie tussen Oost- en West-Afrika, waar respectievelijk Engels en Frans als voertaal wordt gebruikt. Mama Cash helpt bij het opzetten van een Internet-netwerk tussen Afrikaanse vrouwengroepen.

Structurele aanpassingspolitiek

Op de Vrouwenconferentie in Beijing werd weer duidelijk hoe ernstig de gevolgen zijn voor vrouwen in het Zuiden van de 'Structural Adjustment Policy' van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereld Bank (WB). Deze almachtige economische instellingen doen dwingende beleidsaanbevelingen aan regeringen in ontwikkelingslanden die leningen willen afsluiten. Onveranderlijk is een onderdeel van het economisch saneringsprogramma het terugdringen van de overheidsbestedingen. Zoals wij ook in Nederland weten, bezuinigt de overheid dan altijd op de sociale sector. Gezondheidszorg, onderwijs en sociale voorzieningen, sectoren die in ontwikkelingslanden vaak toch al niet ruim bedeed zijn, worden dan nog verder teruggebracht. En, zoals ook in Nederland, zijn het vrouwen die de bezuinigingen moeten opvangen, bij het verzorgen van bejaarden, het gebrek aan kinderopvang en bij de ziekenverzorging. Bovendien bezuinigen vrouwen vaak als eerste op zichzelf, dus ook de algemene gezondheidstoestand van vrouwen gaat achteruit.

Daarnaast is er nog een ander fenomeen. Wanneer een ontwikkelingsland saneert volgens de IMF/WB-richtlijnen, neemt de export toe, ten koste van de landbouwprodukten en de goederen voor de binnenlandse markt. Het cijfer dat die exportstijging aangeeft, het Bruto Nationaal Product (BNP), wordt gunstiger: de economie lijkt er op vooruit te zijn gegaan.

Veel internationale organisaties baseren hun beleidsbeslissingen over in welke landen zij hun financiële steun zullen verlenen, op die BNP-gegevens. Volgens die gegevens zijn sommige landen welvarender geworden, waarop de grote financieringsorganisaties besluiten zich terug te trekken uit deze 'rijke' landen. Ghana, Mexico, Mauritius, Argentinië, zijn voorbeelden van landen die niet langer aanspraak kunnen maken op steun van grote internationale financieringsorganisaties. De paradox doet zich dan voor dat vrouwengroepen in die landen, die in toenemende mate verstoken blijven van overheidsgelden, doordat op de sociale sector bezuinigd is, ook geen beroep meer kunnen doen op internationale organisaties, aangezien die zich hebben teruggetrokken uit die 'welvarende' landen.

Mama Cash ziet deze ontwikkeling met lede ogen aan. Wij weten dat zelfs in echt welvarende landen het vrouwengroepen altijd ontbreekt aan voldoende middelen om hun werk te kunnen doen. Ook in een rijke stad als Hong Kong heeft het Zuidenfonds een campagne gesteund voor landrechten van inheemse vrouwen. Mama Cash brengt geen beperking aan van landen in het Zuiden waar zij vrouwengroepen steunt.

Medewerksters en bestuursleden Mama Cash Zuidenfonds

Will Janssen, de projectmanager van het Zuidenfonds, behandelt de aanvragen uit het Zuiden op kantoor, onderhoudt contacten met adviseurs en zorgt er voor dat de aanvragen ter beoordeling aan het bestuur worden voorgelegd. Zij wordt een dag per week geassisteerd door *Carla Brünott*.

Het bestuur van het Zuidenfonds bestaat uit:

Carla Aalse, hoofd van de afdeling 'Jeugd' bij de RIAGG, en deskundig wat betreft Suriname en de Nederlandse Antillen.

Lida van den Broek, organisatie-antropoloog en directeur van organisatiebureau 'Kant-haros', gespecialiseerd in vraagstukken van interculturele samenwerking van (vrouwen)groepen.

Febe Deug, projectleider van organisatie- en adviesbureau 'De Beuk' en deskundig op het terrein van vrouwengroepen in Latijns Amerika.

Lin Lap, projectmedewerkster van de Stichting Tegen Vrouwenhandel en deskundig op het terrein van gedwongen prostitutie en geweld tegen vrouwen.

Oshadi Mangena, wetenschappelijk medewerkster ontwikkelingsstudies aan de Universiteit van Amsterdam en deskundig op Zuidelijk Afrika.

Marjan Sax, fondsenwerf-medewerkster Mama Cash en deskundig op het terrein van vrouwen en ontwikkeling.

Andrea Flores, voorzitter van 'Omak': Organizacion de Mujeres Aymaras del Kollasuyo, organiseert Indianen-vrouwen in de bergen in Bolivia.

Projecten Zuidenfonds 1994 en 1995*Afrika*

W.E. Society folders voor het onderwijs met thema's als de effecten van vrouwenbesnijdenis en vrouwenrechten in **Ghana**: **f 5.000**

Society for Women Emancipation vrouwenorganisatie in **Ghana** die door conferenties, media-programma's etc. vrouwen bewust wil maken: **f 2.700**

Freedom from Dangerous Cultures vrouwenorganisatie in **Ghana** videoapparatuur voor het maken van bewustwordingsprogramma's: **f 2.000**

Accra Women's Centre nieuwe vrouwenorganisatie in **Ghana** ten behoeve van coördinatie van vrouwengroepen: **f 5.000**

FIDA Kenya reiskosten voor Julie Njeri Koinange voor cursus 'Women and Enterprise Development' aan het KIT in Amsterdam: **f 2.500**

Women's Network Centre vrouwencentrum in Kenya: **f 3.000**

Women in Communication Trust vrouwenorganisatie in **Kenya** die zich richt op informatievoorziening voor vrouwen: **f 3.000**

Public Law Institute Kenya reiskosten voor seminar 'Training for Trainers in Women, Gender and Development' aan het KIT: **f 3.500**

APECEF vrouwenorganisatie richt een documentatiecentrum op in **Rwanda**: **f 3.000**

Kamaliza zangeres uit **Rwanda** die betrokken is bij een campagne voor vrouwelijke slachtoffers van de oorlog: **f 5.000**

Centre for Somalian Studies weerbaarheid tegen geweld-workshop voor vrouwen in **Somalië**: **f 4.000**

Mutawinat Benevolent Co.Ltd. centrum rechtsbijstand voor vrouwen in **Sudan**: **f 2.500**

Programme for Cultural Research and Development (PCDR) trainingen voor plattelandsvrouwen in **Uganda** over vrouwenrechten: **f 3.500**

Disabled Women Network and Resource Organisation koepelorganisatie in **Uganda** voor organisaties van gehandicapte vrouwen: **f 7.500**

Femmes Somba Mo Many centrum voor ex-prostituées in **Zaire**: **f 3.000**

Bureau Regional de Coordination Sida project in **Zaire** ter bescherming van prostituees tegen Aids: **f 3.000**

Pfungwa-Cooperation opleiding van vrouwen in vrouwen-timmerwerkplaats in **Zimbabwe**: **f 1.200**

National Coalition For Gay and Lesbian Equality conferentie in **Zuid-Afrika** voor homoseksuele mannen en lesbische vrouwen: **f 5.000**

Venitha Soobrayan uit **Zuid-Afrika** reiskosten voor seminar in Engeland 'Gender and Management Issues in Education': **f 3.500**

The Women's College oral-history project in **Zuid-Afrika** om de bijdrage van vrouwen in de bevrijdingsstrijd vast te leggen: **f 2.000**

Advice Desk for Abused Women vrouwenorganisatie in **Zuid-Afrika** organiseert bewustwordingscampagne in Townships: **f 2.500**

Azië

Burma Centrum Nederland namens de Karen-vrouwen en Mon-vrouwen subsidie voor onderzoek naar ronselfpraktijken voor prostitutie en illegale kledingateliers: **f 2.500**

Nancun Rural Women's Training Centre Engels/Chinees boek over het leven en werk van **Chinese** boerenvrouwen: **f 3.000**

Yue Qing Yang oral-history film over voetbinden in **China** 'Footbinding, the three inched golden lotus': **f 7.500**

Can't Live in the Closet (CLIC) nieuwe lesbische groep op de **Filippijnen** van vrouwen in de media: **f 4.000**

Link lesbisch feministische organisatie op de **Filippijnen**: **f 3.000**

Nakazan koepelorganisatie op de **Filippijnen** houdt campagne om druk uit te oefenen op de overheid inzake vrouwenemancipatie: **f 1.285**

The Association for the Advancement of Feminism (AAF) deze vrouwenorganisatie in **Hong Kong** viert haar tienjarig bestaan: **f 500**

Institute of Social Work video over de emancipatie en empowerment van vrouwen in sloppenwijken in **India**: **f 1.000**

MALAR vrouwenorganisatie in **India** geeft 'women leadership' trainingen op het platteland: **f 2.000**

NIRDA National Integrated Rural Development Agency bewustwordingstrainingen op het platteland van **India: f 2.000**

Sieds vrouwencentrum in Bangalore, **India** met verschillende afdelingen waaronder een boekhandel: **f 3.000**

SEWA Self Employee Women Association vrouwenorganisatie in **India** gericht op politieke bewustwording van vrouwen: **f 3.000**

FORI Cultural Academy for Peace psychische en emotionele opvang voor mishandelde vrouwen in **India: f 2.000**

ABAJ organisatie geeft juridische informatie aan vrouwen en verzorgt programma's over seksualiteit en gezondheid in **India: f 1.000**

SAKHI lesbisch documentatie en onderzoekscentrum in **India: f 5.000**

SAKHI expositie over vrouw-beelden in de **Indiase** traditie: **f 1.000**

Paridhi vrouwenorganisatie die het in **India** onbekende diafragma als anti-conceptie verstrekt aan vrouwen: **f 3.000**

Uma Maheshwari oprichting van een Herbal Centre in **India: f 2.000**

Kelompok Wanita Kircon vrouwengroep in **Indonesië** zorgt voor opvang van jonge meisjes die in de prostitutie terecht komen: **f 2.500**

Sekretariat Bersama Perempuan Yogyakarta workshops in **Indonesië** voor dienstbodes om zich te organiseren: **f 3.000**

Rifka Annisa Women's Crisis Center vrouwenorganisatie in **Indonesië** die advies geeft aan vrouwen rond seksueel geweld: **f 2.500**

Korean Democratic Movement educatieprogramma voor 'Workers Leadership Development' voor vrouwen: **f 3.000**

Korean Women Workers Association adviescentrum voor arbeidsters die met seksueel geweld/intimidatie te maken krijgen: **f 7.500**

Mili-Juli Nepal opleiding voor jonge meisjes in de tapijtindustrie: **f 2.000**

Foundation for Women internationale workshop over migratie en vrouwenhandel in **Thailand: f 2.500**

Chomo ondersteuning van vrouwelijke leiderschap in **Tibetaanse** gemeenschappen: **f 2.000**

Latijns Amerika en Caribische eilanden

Taller Permanente de la Mujer landelijke bijeenkomst voor inheemse vrouwen in **Argentinië: f 2.000**

Frente de Lesbianas de Buenos Aires 4e Encuentro (Conferentie) in **Argentinië** voor lesbische vrouwen in Latijns-Amerika: **f 3.000**

Centro de Estudios Historicos Sobre Las Mujeres uitgave tijdschrift bij dit instituut voor vrouwenstudies in **Argentinië: f 2.700**

Instituto Social y Politico de la Mujer radioprogramma 'Con ojos de mujer' in **Argentinië: f 7.500**

Floresta training van deze vrouwengroep in **Brazilië: f 1.000**

International Lesbian and Gay Association ILGA 17e jaarlijkse wereldconferentie in **Brazilië: f 2.000**

Grupo Lesbica da Bahia nieuwe lesbische vrouwenorganisatie in **Brazilië: f 4.000**

Cunha feministisch collectief in **Brazilië** viert haar vijfjarig bestaan: **f 3.000**

National Feminist Network for Health and Reproductive Health 8e International Health Meeting in **Brazilië: f 5.000**

Frente de Mujeres 'Soberania y Paz' vrouwengroep in **Bolivia** die door radio-uitzendingen en workshops vrouwen bewust wil maken: **f 2.000**

Centro Integral de Mujeres onderzoeksproject in **Bolivia** naar geweld tegen vrouwen binnenshuis: **f 1.000**

Mujeres Creando feministische lesbische groep in **Bolivia** onderhoudskosten pand: **f 2.000**

Con-Spirando netwerk van Latijns-Amerikaanse vrouwen en theologie; ondersteuning voor tijdschrift in **Chili: f 3.000**

Primer Encuentro de Lesbianas de Colombia lesbisch collectief organiseert conferentie: **f 2.550**

Esperanza reiskosten voor Fanny Molina naar **Colombia** om mogelijkheden voor terugkerende prostituees te onderzoeken: **f 2.500**

Esperanza actie-onderzoek in Nederland en in **Colombia** ter voorbereiding van het opzetten van een opvanghuis voor prostituees: **f 6.000**

Annabel Torres onderzoek in **Colombia** over de geschiedenis van de vrouwenstrijd: **f 5.000**

LISU Centro de Salud nieuw gezondheidscentrum voor vrouwen in **Colombia**: **f 3.000**

Grupo de Apoyo Pedagógico informatie en educatie voor vrouwen over geweld en mensenrechten in **Colombia**: **f 7.500**

Circulo de Lectores onderzoek naar vrouwelijke schrijvers in de **Dominicaanse Republiek**: **f 1.000**

ALAI vrouwenorganisatie in **Ecuador** reiskosten naar voorbereidende conferentie in Latijns Amerika voor de Wereldvrouwenconferentie: **f 3.500**

Fundacion para la Cultura Negra Ecuatoriana Tweede Internationale conferentie voor zwarte vrouwen in **Ecuador**: **f 5.000**

Centro de Derechos de Mujeres Honduras folders over seksueel geweld en mishandeling: **f 3.000**

Centro de Estudios de la Mujer vrouwenorganisatie in **Honduras** geeft tijdschrift uit: **f 2.000**

Telemanita eerste videofestival in **Mexico** voor vrouwen met drie dagen films en panels: **f 2.500**

Norma Mogrovejo onderzoekster uit **Mexico** schrijft over de relatie tussen de feministische beweging en de lesbische beweging in Latijns Amerika: **f 2.000**

Colectivo Atabal dit **Mexicaans** kollektief heeft een dienstbodenvakbond opgericht. Reisbeurs voor afvaardiging van een Hondurese boerinnenorganisatie die de methodes wil overnemen: **f 1.000**

TICIME Center for Mexican Midwives oprichting eerste vroedvrouwenschool in **Mexico**: **f 7.500**

Colectivo de Mujeres 8 de Marzo vrouwenorganisatie in **Nicaragua** voor medische, psychologische en juridische hulp aan vrouwen: **f 2.000**

Nora Astorga vrouwenhuis in **Nicaragua** organiseert scholingsproject voor vrouwen op het platteland: **f 3.000**

Comite Redem vrouwenorganisatie voor bewustwording van vrouwen op het platteland van **Peru**: **f 7.500**

Free Women's Voice informatievoorziening voor vrouwen in **Suriname** via boeken, media etc: **f 5.000**

Sanomaro Eso vrouwenorganisatie voor inheemse vrouwen in **Suriname** : **f 5.500**

Amigas de la Comunicacion tentoonstelling in Uruguay 'Mujer y Memoria' over de rol van vrouwen in de politieke strijd: **f 3.000**

Mercedes Sosa onderzoek in **Uruguay** naar de haalbaarheid en behoeften naar opleidingen voor vrouwen: **f 2.500**

Casa de la Mujer organisatie in **Uruguay** die zich richt op preventie van geweld tegen vrouwen: **f 3.000**

Seperata Sobre Mujer en **Semanario Mate Amargo** samenwerking om twee vrouwenpagina's in de krant 'Mate Amargo' in **Uruguay** te verkrijgen: **f 3000**

Afro Mundo vrouwenorganisatie voor zwarte vrouwen in de sloppenwijken in **Uruguay**: **f 3.000**

Amigas de la Comunicacion Alternativa (ACA) trainingen voor vrouwen uit vrouwenorganisaties in **Uruguay**: **f 4.000**

Women and Development Studies Group Trinidad project 'Management training workshops' voor NGO's die zich richten op positieverbetering van vrouwen: **f 3.000**

CAFRA Caribbean Association for Feminist Research. Reiskosten voor deelname aan cursus aan het ISS in Den Haag: **f 1.850**

Combined Disabilities Association tweedaags seminar in **Jamaica** over vrouwen met een handicap: **f 4.000**

Connocion netwerk voor lesbische vrouwen uit Latijns Amerika met een Engels/Spaanstalig tijdschrift: **f 3.000**

Diversen

Group of Publication Project uitgave feministisch tijdschrift in **Turkije: f 3.000**

Women for Women's Human Rights houdt zich bezig met informatievoorziening voor vrouwen in **Turkije: f 5.000**

International Gay and Lesbian Human Rights Commission (IGLHRC) publicatie van rapport over de positie van lesbische vrouwen in 50 landen, ter voorbereiding op de lobby tijdens de Wereldvrouwenconferentie: **f 2.550**

Women's Global Network for Reproductive Rights conferentie om een brede campagne te starten tegen anti- vruchtbaarheidsvaccin: **f 4.000**

The Palestinian Working Women Society counselling programma voor vrouwen en kinderen die te maken hebben gehad met (seksueel) geweld in oorlogssituaties: **f 4.500**

International Women's Tribune Center ondersteuning in hun voorbereidingskosten voor de Wereldvrouwenconferentie: **f 1.600**

Nona Multimedia Women's Center ondersteuning van dit centrum in **Kroatië: f 1.600**

Transnational Information Exchange (TIE) uitwisselingsprogramma tussen Thailand en Zuid-Afrika over de situatie van textielarbeidsters: **f 5.000**

Stimezo Internationale abortus conferentie in Amsterdam: **f 6.000**

tijdens workshop van Mama Cash op het Forum van de VN Vrouwenconferentie in Beijing.

CHINA

De 4e Wereld Vrouwenconferentie van de Verenigde Naties en het daarbij behorende NGO-Forum werden begin september 1995 in Beijing gehouden. De internationale vrouwenbeweging gaf op indrukwekkende en inspirerende wijze *acte de présence*.

De 4e Wereld Vrouwenconferentie van de Verenigde Naties en het daarbij behorende NGO-Forum (NGO = Non Governmental Organization) werden begin september 1995 in Beijing gehouden. Voor de deelnemers aan het Forum en de Conferentie betekende dit weken vol opwinding, uitputting, chaos, regen en inspiratie.

Mama Cash was goed vertegenwoordigd: *Will Janssen*, projectmanager van het Zuidfonds; *Oshadi Mangena* en *Marjan Sax*, bestuursleden van het Zuidfonds, en *Patti Slegers*, bestuurslid van het Cultuurfonds. De drie bestuursleden deelden samen één reisbeurs en betaalden de rest van de kosten zelf. Twee andere bestuursleden van het Zuidfonds, *Lin Lap* en *Febe Deug*, waren uitgezonden door hun werkgever en ook in Beijing en Huairou aanwezig.

Op het NGO-Forum waren tussen de 25.000 en 30.000 vrouwen. Het precieze aantal blijft onduidelijk. Door de zeer vertragende aanvraagprocedure hebben rond 10.000 vrouwen geen visum kunnen krijgen. Vrouwen uit Tibet en Taiwan kregen in ieder geval geen visum.

De internationale conferentie deed van tevoren al veel stof opwaaien. Voorafgaand aan de conferentie is er veel geschreven en gesproken over de beperkte vrijheid van meningsuiting. Angst in Beijing voor betogende vrouwen ging gepaard met absurde geruchten over op handen zijnde 'bloot demonstraties' op het *Tian'anmen* Plein, waarvoor Chinese zedenbrigades zouden worden ingezet. Demonstraties, aangekleed, bleven echter beperkt tot het conferentieoord Huairou. Er waren inderdaad strenge veiligheidsmaatregelen. Huairou was van de buitenwereld afgesloten en publiek van buitenaf werd geweerd. Er waren gewelddadige incidenten bij de Tibetaanse tent, en bij de lesbische workshops werden Chinese 'waarnemers' opgemerkt met videocamera's. Maar, anders dan uit de persverslagen bleek, vielen de problemen in het niet bij de veelheid aan activiteiten die volgens plan verliepen. Het aantal vrouwen en hun diversiteit waren overweldigend. In tien dagen zijn meer dan 3000 workshops, plenaire bijeenkomsten, demonstraties en culturele evenementen gehouden.

In Huairou kwam een springlevende internationale vrouwenbeweging te voorschijn. Zichtbaar werd dat niet meer het Westen maar het Zuiden nu de navel en de inspiratiebron is van de vrouwenbeweging. Groei en vernieuwing komen uit het Zuiden; vrouwengroepen in het Westen richten zich op consolidering en het vasthouden van hun verworvenheden.

Over de hele wereld zijn vrouwengroepen zich aan het organiseren: overal zijn vrouwengroepen (NGO's) in actie over onderwerpen als (seksueel) geweld, gezondheid, duurzame ontwikkeling, economie en financiën, mensen/vrouwenrechten, seksuele rechten, communicatie, milieu, religie, en politieke zeggenschap voor vrouwen. Er was geen sprake van een Westerse dominantie op het Forum: grote aantallen vrouwen kwamen uit Afrika, Azië, Latijns Amerika en Oost-Europa; de vrouwen uit het 'Rijke Westen' vielen daarbij in het niet. De meeste deelneemsters hadden een duidelijk bewustzijn dat er ondanks overeenkomsten sprake was van grote culturele verschillen en sprongen daar respectvol mee om.

De vrouwenbeweging is de grootste sociale beweging die er op dit moment in de wereld bestaat en het is een werkelijk mondiale beweging. Juist de onafhankelijke NGO's vormen een belangrijke pijler voor de veranderingen die zich in de wereld voltrekken.

De officiële VN conferentie begon in Beijing een week na het Forum. Daar werd door ruim 5000 gedelegeerden uit 180 landen het document Platform for Action besproken. Tegen alle verwachtingen in werd er consensus bereikt over het overgrote deel van dit zeer lijvige document. In het Platform for Action is onder meer opgenomen dat 'vrouwen recht hebben te beslissen over hun eigen seksualiteit, inclusief hun seksuele en reproductieve gezondheid, vrij van dwang, discriminatie en geweld.' Hoewel in het slotdocument niet wordt gesproken over seksuele geaardheid, is er wel voor het eerst gedebateerd over rechten van lesbische vrouwen. Ook het Erfrecht voor vrouwen en meisjes is erkend, zeer belangrijk voor vrouwen in Afrika. Het Platform for Action blijkt een belangrijke functie te hebben voor vrouwengroepen die daarmee hun regeringen onder druk kunnen zetten het aangenomen programma ook daadwerkelijk te vertalen naar een beleid voor vrouwen.

Activiteiten van Mama Cash

De activiteiten van Mama Cash speelden zich uitsluitend af op het NGO-Forum in Huairou. Het Mama Cash-team verdeelde zich zo goed mogelijk over de verschillende workshops en andere activiteiten, legde contacten met nieuwe groepen, versterkte de banden met vrouwen en groepen die ze al kende, trof oude en nieuwe adviseurs, overlegde over een Afrikaans internet-plan, kortom: trachtte haar netwerk te versterken en uit te breiden.

Mama Cash organiseerde een *eigen workshop* waar zij haar activiteiten presenteerde. De workshop werd zeer goed bezocht, mede dankzij het feit dat het Mama Cash-team aankondigingen op het terrein had opgehangen en in eigen 'Mama Cash t-shirts' liep, hetgeen veel reacties opleverde. Tijdens de workshop ontstond discussie over de rol van het Westen als geldgever. Met name Afrikaanse vrouwen beschuldigden het Westen ervan een westers-kapitalistisch model van ontwikkeling aan Afrikaanse landen op te leggen. Vrouwen uit het Westen zouden zelf meer druk op hun regeringen moeten uitoefenen opdat een eigen, Afrikaanse ontwikkeling wordt ondersteund. Mama Cash bevestigde het met deze zienswijze eens te zijn, en juist die vrouwengroepen te steunen die aan radicale maatschappelijke verandering werken.

Mama Cash presenteerde zich op een bijeenkomst georganiseerd door het *Global Fund for Women* in Californië, *Unifem* en de *Ms.Foundation* uit New York, over de noodzaak van een *onafhankelijk geldcircuit voor vrouwen* via onafhankelijke fondsen. Naast een aantal succesvolle alternatieve spaar- en banksystemen voor vrouwen, is er behoefte aan onafhankelijke financiering voor NGO's. Op deze bijeenkomst kwam naar voren dat er in verschillende delen van de wereld plannen bestaan voor het opzetten van eigen, regionale Vrouwenfondsen, te vergelijken met Mama Cash. Zo zijn er vergevorderde plannen voor het oprichten van een onafhankelijk *Afrikaans vrouwenfinancieringsfonds* in *Uganda*, zijn er ideeën voor een dergelijk fonds in *Nepal* en de *Philippijnen* en is er reeds een vrouwenfonds gestart in *Mexico*: *'Semillas' Sociedad Mexicana pro Derechos de la Mujer*.

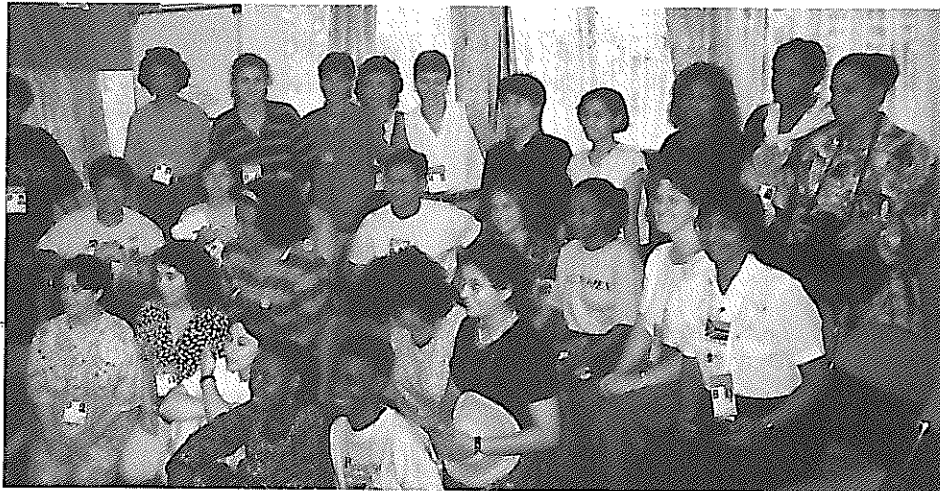
Mama Cash steunt deze initiatieven van harte.

Mama Cash belegde een bijeenkomst voor de vrouwen die met een beurs van Mama Cash naar China waren gekomen, waarop 45 vrouwen aanwezig waren.

MAMA CASH verstrekte in totaal 39 reisbeurzen aan vrouwen uit vrouwenorganisaties om het NGO-Forum in Beijing te bezoeken.

Dankzij de succesvolle fondswerfactie die Mama Cash eind 1994 startte, kwam er f 106.000,- binnen aan reisgeld voor vrouwen uit het Zuiden. Uiteindelijk reisden 22 vrouwen uit Afrika, Azië en Latijns Amerika en 17 vrouwen uit Nederland met een reisbeurs van Mama Cash naar het NGO-Forum. **Het totale bedrag dat aan reisgeld werd verstrekt, bedroeg f 151.188.- voor 39 vrouwen.**

Bij de keuze uit de aanvragen, selecteerde Mama Cash vooral op vrouwen uit kleine, niet gevestigde vrouwengroepen, wier stem niet makkelijk gehoord wordt. Ook regionale spreiding speelde een rol. Bovendien was van belang dat de afgevaardigden plannen hadden over hoe zij na terugkomst in eigen land hun ervaringen zouden uitdragen.

Een aantal van de vrouwen die met steun van Mama Cash naar de VN Vrouwenconferentie in Beijing reisden.

Workshop van Mama Cash tijdens het Forum van de VN Vrouwenconferentie in Beijing.

De volgende groepen ontvangen een reisbeurs van Mama Cash:

Afrika

Women's Network Centre overkoepelende organisatie voor vrouwenorganisaties - **Kenya**.

1 reisbeurs **f 3680**

Cerdes (Centre de Recherche en Developpement Social)

samenwerkingsverband tussen vrouwen uit Zaire, Ruanda en Burundi, 2 reisbeurzen **f 12.000**

Lesotho Alliance of Women organisatie ten behoeve van politieke participatie van vrouwen.

1 reisbeurs **f 4800**

Advice Desk for Abused women. informatiecentrum met betrekking tot geweld tegen vrouwen -

Zuid Afrika. 1 reisbeurs **f 3840**

UMTAPO Centre. dienstverlening en onderzoekscentrum voor vrouwen - **Zuid Afrika**. 1 reisbeurs

f 4000

Kenya Medical Women's Association gezondheidscentrum voor vrouwen. 1 reisbeurs **f 4800**

ENDA (Environmental development Action in the Third world) belangenorganisatie voor

sexworkers - **Senegal**. 1 reisbeurs **f 5695**

Akina Mama Wa Afrika - Groot-Britannië internationale organisatie/netwerk voor Afrikaanse

vrouwen, gevestigd in Londen. 1 reisbeurs vanuit Zuid Afrika **f 5120**

Latijns Amerika

El closet de Sor Juana - Mexico organisatie voor de rechten van lesbische vrouwen. Speelt ook

binnen de ILGA een belangrijke rol. 1 reisbeurs **f 5533**

Women Working for Social Progress - Trinidad actiegroep die positie van vrouwen op ver-

schillende manieren kenbaar maakt: nieuwsbrieven, conferenties, workshops over geweld, de economi-

sche situatie, aids. 1 reisbeurs **f 5180**

Geledes - Brazilië zwarte vrouwengroep, georganiseerd rondom de thema's: gezondheid, mensen-

rechten en communicatie. 1 reisbeurs **f 4625**

Omak Organizacion de Mujeres Aymaras del Kollasuyo - Bolivia inheemse vrouwenorganisatie die op allerlei manieren kleinschalige projecten uitvoert ter bewustwording en organisatie van inheemse vrouwen. 1 reisbeurs **f 5320**

Fundacion - Chile stichting heeft als doel: anti-discriminatie. Richt zich op verbetering van de positie van vrouwen in marginale posities - etnische groepen, inheemsen, gehandicapten, vluchtelingen, immigranten, homoseksuelen, sekswerkers. 1 reisbeurs **f 5335**

Forum NGO's - Suriname - Sheila Ketwaru. Adviesorgaan voor meer dan 90 NGO's in Suriname. Forum is betrokken bij lokale activiteiten van vrouwen en werkt samen met overkoepelende organisaties van vrouwen in het Caraïbisch gebied. 1 reisbeurs **f 5040**

Azië

Health Action International - India internationaal gezondheidsnetwerk. 1 reisbeurs **f 3370**

CLIC "Can't Live in the Closet"- Filippijnen lesbische organisatie die zich bezighoudt met media, desktop-publicaties, fotografie en videoproducties. 1 reisbeurs **f 2872**

Hansa Mazgaonkar - India bejaarde vredesactiviste die al 35 jaar lang Ghandiaanse principes volgt. Probeert huisvrouwen te mobiliseren tot acties. 1 reisbeurs **f 1190**

Education for Life Foundation - Filippijnen organisatie die zich inzet om aandacht voor de vrouwen/gender-issues in structuren te integreren. 1 reisbeurs **f 4800**

Lan-Ping Yeh. taiwanese lesbische vrouw, woonachtig in Berkley sinds 1992. Zeer actief in internationale lesbische organisaties. 1 reisbeurs **f 3995**

Europa

Arkadija - ex Joegoslavië Arkadija is een lesbische en gaylobby- en actiegroep in Belgrado. 1 reisbeurs **f 2720**

Internationaal

Wheeled Mobility Center - VS - Maleisië geven workshops om vrouwen op te leiden tot rolstoelbouwer. 1 reisbeurs **f 5260**

Nederland

St. Vluchtelingen Organisaties Nederland begeleiden en ondersteunen vluchtelingen-zelforganisaties.
3 tickets **f 6000**

Landelijk Steunpunt vrouwen in de Bijstand - Utrecht
belangenorganisatie voor vrouwen met een uitkering. 2 beurzen: **f 6000**

Middle Eastern Women's Network - Amsterdam richt zich vooral op jongeren bij het versterken van banden tussen Nederlandse/ Europese migrantengroepen en feministische organisaties in het Midden-Oosten. 2 reisbeurzen **f 7000**

Women's Health Action Foundation internationale organisatie voor vrouwen en gezondheid.
1 reisbeurs **f 3000**

Network of Sexwork Projects houdt zich bezig met rechten van sekswerkers en aidsproblematiek. 1 reisbeurs: **f 3000**

Cerdes (Centre de Recherche en Developpement Social) samenwerkingsverband van vrouwen uit Zaïre, Ruanda en Burundi, 1 reisbeurs **f 4000**

EVON vluchtelingenorganisatie van Eritrese vrouwen, die bezighoudt met overdracht en uitwisseling, vrede en ontwikkeling van vrouwen. 1 beurs **f 3025**

Multicultureel Vrouwen netwerk en IKVC - Delft belangenorganisatie voor zwarte/migranten-vrouwen. 2 beurzen **f 8000**

Thaninga Fulani is actief betrokken bij voorbereiding Beijing. Wil samen met afgevaardigde van de 'Landelijke vereniging van Boerinnenvrouwen' workshop organiseren over landbouw en duurzame ontwikkelingsstrategieën tussen Noord en Zuid. 1 reisbeurs **f 3000**

European Network of Women - Hilversum voor Beijing met name actief op het gebied van vrouwen en toenemende armoede. 1 reisbeurs **f 3000**

Expositie Forum on Women Beijing 1995 - Polly Levens, fotografe. Tentoonstelling voor buurt-huizen en vrouwen centra over de vrouwenconferentie. Zij richt zich op vrouwen en met name op zwarte/migranten vrouwen. 1 reisbeurs **f 3000**

Zuid-Noord Federatie Amsterdam. symposium post-Beijing 1 reisbeurs **f 3000**

**MAMA CASH:
HET ENIGE
FINANCIERINGSFONDS
VOOR VROUWEN IN NEDERLAND**

ERFDOCHTERS

Sinds 1988 organiseert Mama Cash een werkgroep, inmiddels twee werkgroepen, 'de Erfdochters' voor vrouwen met geërfd vermogen. Geld erven is anders dan het zelf verdienen. Juist omdat je er zelf niets voor hebt gedaan, kan de wens het geld verantwoord te besteden zwaar wegen en kunnen schuldgevoelens tegenover minder fortuinlijke vrienden een rol spelen. Er over praten met anderen biedt niet altijd een oplossing. Vaak gaan zij er van uit dat geld alleen maar leuke kanten heeft en soms zijn zij ook ja-loers. Bovendien is het bij veel Erfdochters met de paplepel ingegoten 'dat je er niet met anderen over moet praten, omdat ze misbruik van je kunnen maken'.

Vrouwen die via een erfenis aan kapitaal zijn gekomen en dat geld nuttig en verantwoord willen beheren en besteden, hebben soms moeite een weg te vinden in de financiële wereld. In veel gevallen zijn ze niet voorbereid op het financiële beheer en voelen ze zich overgeleverd aan adviseurs die ze niet zelf hebben uitgezocht.

Doel van de Erfdochter-werkgroepen is vrouwen aan te moedigen zelf verantwoordelijkheid te nemen voor het kapitaal dat hen ter beschikking staat en het geld op een goede manier aan te wenden.

De Erfdochters-werkgroepen bieden vrouwen in vergelijkbare situaties de mogelijkheid om met elkaar van gedachte te wisselen. De groepen zijn divers van samenstelling: vrouwen die via familie geërfd hebben (de groep houdt een ondergrens aan van ongeveer f 100.000,-), vrouwen die aandelen in een familiebedrijf geërfd hebben en vrouwen die in de toekomst verwachten vermogen te erven. De leeftijden variëren van achter in de twintig tot in de zeventig. De groepsleden ontmoeten elkaar ongeveer eens in de twee maanden, bij een van hen thuis. Wat besproken wordt blijft 'binnen de groep': de meeste Erfdochters stellen geen prijs op het naar buiten toe bekend worden van hun financiële positie.

De agenda wordt door de groep zelf samengesteld. Naast het uitwisselen van ervaringen worden ook financiële onderwerpen besproken. Enkele keren per jaar wordt een deskundige uitgenodigd op het kantoor van Mama Cash om een inleiding te houden.

Aanmelding voor de Erfdochters verloopt via Marjan Sax, zelf ook Erfdochter.

MAMA CASH

Investeren in de toekomst van vrouwen

STEUN MAMA CASH

Postbank 603 7738

Bank: MeesPierson Amsterdam 21.30.00.555